

Bilaga 18:4 till kommunstyrelsens protokoll den 25 oktober 2006, § 8

PM 2006 RV (Dnr 337-3734/2004, 336-3774/2005, 336-3875/2006)

Oktoberrapporter 2004, 2005 och 2006

Storstadsarbetet i Stockholms stad

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Föreliggande rapporter om storstadssatsningen i Stockholm 2004 (*bilaga 2*), 2005 (*bilaga 3*) och 2006 (*bilaga 4*) godkänns.
2. Rapporterna överlämnas till regeringens storstadsdelegation samt berörda stadsdelsnämnder för kännedom.

Föredragande borgarrådet Teres Lindberg anför följande.

Bakgrund

Det lokala utvecklingsavtalet mellan staden och staten angående storstadssatsningen i Stockholms stad tecknades i november 1999 och sträcker sig fram till 2005.

Avtalet bygger på lokala utvecklingsprogram med tillhörande konkreta åtgärdsplaner som varje berörd stadsdel arbetat fram. Avtalet, liksom de lokala utvecklingsprogrammen, revideras återkommande.

Storstadssatsningen omfattar statliga medel om sammanlagt drygt 2 miljarder kronor. Av dessa har Stockholms stad tilldelats planeringstak i två omgångar. Det första uppgick till 350 mnkr och avsåg i första hand insatser under perioden 1999-2002. Våren 2001 erbjöds kommunerna sluta avtal om kompletterande medel. Stockholm anvisades i detta sammanhang ett andra planeringstak om 151 mnkr för perioden 2002-2003. Dessa nya medel var, enligt storstadsdelegationens riktlinjer, riktade helt till åtgärder för att öka tillväxt och sysselsättning, och åtgärder inom området skola/språkutveckling. Regeringen har därefter inte skjutit till ytterligare medel för fortsatt utvecklingsarbete i den form det hittills bedrivits. I vårbudget för 2003 avsattes dock 40 mnkr för åtgärder i syfte att fasa över storstadsarbetet i andra former inom ordinarie strukturer, utan särskilda projektmedel.

Medlen portioneras ut i kortare ”finansieringsperioder” i samband med avtalsrevideringarna. Den första perioden sträckte sig till februari 2000 och den andra fram till och med december 2001. Den tredje perioden omfattade hela 2002. För 2003 reviderades avseende åtgärder under året, utvärderingskostnader för 2003-2004 samt vissa ”överfasningsåtgärder” under 2003-2004. I samband med vårpropositionen 2003 tilldelades storstadssatsningen 40 miljoner kronor utöver de pågående medlen. De nya medlen användes till fördjupad samverkan och utvecklingsarbete. För Stockholms del innebar detta 1 miljon kronor per stadsdel.

För att få del av de statliga medlen krävs kommunala motprestationer. Stadens motprestation består av den kommunala ytterstadssatsningen/stadsdelsförnyelsen samt det kommunala resursfördelningssystem som innebär att socioekonomiska faktorer påverkar fördelningen av medel till stadsdelarna.

Stadens planeringsutrymme har i sin helhet fördelats till berörda stadsdelar, med undantag av medel för utvärdering som administrerades tidigare centralt av integrationsförvaltningen och nu administreras av arbetsmarknads-, integrations- och demokratienheten inom stadsledningskontoret. Kommunfullmäktige har beslutat att medlen ska fördelas efter befolkningstal och socioekonomiska faktorer. Stadsdelsnämnderna ansvarar för hur resurserna används.

En stor del av det anvisade planeringsutrymmet har, i enlighet med intentionerna i storstadspropositionen, bundits i långsiktiga satsningar. 10 % av det ursprungliga utrymmet har dock avsatts i särskilda lokala utvecklingsfonder i syfte att stadsdelarna på ett obyråkratiskt sätt ska kunna stödja mer kortsiktiga initiativ bl a från föreningar och boende.

Det lokala utvecklingsavtalet omfattar för Stockholms del åtgärder i stadsdelarna Husby, Rinkeby, Rågsved, Skärholmen och Tensta. Arbetet bedrivs med utgångspunkt från storstadspropositionen, utifrån 6 olika målområden, vilket framgår av föreliggande rapport.

Beredning

Ärendet har handlagts av stadsledningskontoret samt kommunstyrelsen arbetsmarknads- och integrationsberedning.

Mina synpunkter

I dessa rapporter redovisas stadens arbete inom storstadssatsningen för åren 2004, 2005 och 2006.

Jag föreslår med hänvisning till vad som ovan anförts att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Föreliggande rapporter om storstadssatsningen i Stockholm 2004 (*bilaga 2*), 2005 (*bilaga 3*) och 2006 (*bilaga 4*) godkänns.
2. Rapporterna överlämnas till regeringens storstadsdelegation samt berörda stadsdelsnämnder för kännedom.

Stockholm den 13 oktober 2006

TERES LINDBERG

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Det lokala utvecklingsavtalet mellan staden och staten angående storstadssatsningen i Stockholms stad tecknades i november 1999 och sträcker sig fram till 2005.

Avtalet bygger på lokala utvecklingsprogram med tillhörande konkreta åtgärdsplaner som varje berörd stadsdel arbetat fram. Avtalet, liksom de lokala utvecklingsprogrammen, revideras återkommande.

Storstadssatsningen omfattar statliga medel om sammanlagt drygt 2 miljarder kronor. Av dessa har Stockholms stad tilldelats planeringstak i två omgångar. Det första uppgick till 350 mnkr och avsåg i första hand insatser under perioden 1999-2002. Våren 2001 erbjöds kommunerna sluta avtal om kompletterande medel. Stockholm anvisades i detta sammanhang ett andra planeringstak om 151 mnkr för perioden 2002-2003. Dessa nya medel var, enligt storstadsdelegationens riktlinjer, riktade helt till åtgärder för att öka tillväxt och sysselsättning, och åtgärder inom området skola/språkutveckling. Regeringen har därefter inte skjutit till ytterligare medel för fortsatt utvecklingsarbete i den form det hittills bedrivits. I vårbudget för 2003 avsattes dock 40 mnkr för åtgärder i syfte att fasa över storstadsarbetet i andra former inom ordinarie strukturer, utan särskilda projektmedel.

Medlen portioneras ut i kortare ”finansieringsperioder” i samband med avtalsrevideringarna. Den första perioden sträckte sig till februari 2000 och den andra fram till och med december 2001. Den tredje perioden omfattade hela 2002. För 2003 reviderades avseende åtgärder under året, utvärderingskostnader för 2003-2004 samt vissa ”överfasningsåtgärder” under 2003-2004. I samband med vårpropositionen 2003 tilldelades storstadssatsningen 40 miljoner kronor utöver de pågående medlen. De nya medlen användes till fördjupad samverkan och utvecklingsarbete. För Stockholms del innebar detta 1 miljon kronor per stadsdel.

För att få del av de statliga medlen krävs kommunala motprestationer. Stadens motprestation består av den kommunala ytterstadssatsningen/stadsdelsförnyelsen samt det kommunala resursfördelningssystem som innebär att socioekonomiska faktorer påverkar fördelningen av medel till stadsdelarna.

Stadens planeringsutrymme har i sin helhet fördelats till berörda stadsdelar, med undantag av medel för utvärdering som administrerades tidigare centralt av integrationsförvaltningen och nu administreras av arbetsmarknads-, integrations- och demokratienheten inom stadsledningskontoret. Kommunfullmäktige har beslutat att medlen ska fördelas efter befolkningstal och socioekonomiska faktorer. Stadsdelsnämnderna ansvarar för hur resurserna används.

En stor del av det anvisade planeringsutrymmet har, i enlighet med intentionerna i storstadspropositionen, bundits i långsiktiga satsningar. 10 % av det ursprungliga utrymmet har dock avsatts i särskilda lokala utvecklingsfonder i syfte att stadsdelarna på ett obyråkratiskt sätt ska kunna stödja mer kortsiktiga initiativ bl a från föreningar och boende.

Det lokala utvecklingsavtalet omfattar för Stockholms del åtgärder i stadsdelarna Husby, Rinkeby, Rågsved, Skärholmen och Tensta. Arbetet bedrivs med utgångspunkt från storstadspropositionen, utifrån 6 olika målområden, vilket framgår av föreliggande rapport.

BEREDNING

Ärendet har handlagts av stadsledningskontoret samt av kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 oktober 2004, 29 september samt 4 oktober 2006, har i huvudsak följande lydelse.

I det lokala utvecklingsavtalet mellan Stockholms stad och staten angående storstadssatsningen anges att ”Staden åtar sig att i oktober varje år, med början år 2000, tillstålla regeringen en rapport om hur åtgärdsplanerna har genomförts, vilka resultat som har uppnåtts samt hur väl målen har uppfyllts”.

Rapporten ska ge en allmän bild av ”läget” i kommunens arbete, övergripande spegla utvecklingen i vart och ett av de berörda bostadsområdena, samt särskilt spegla utvecklingen vad gäller utvärdering, samverkan, långsiktighet och boendedialog. Kommunen ska också särskilt kommentera jämställdhetsaspekten i arbetet.

Stadens Oktoberrapport är i första hand en rapport till storstadsdelegationen men har utformats så att den också kan utgöra lägesrapport till stadens arbetsmarknads- och integrationsberedning samt till kommunstyrelsen/Kommunfullmäktige.

Oktoberrapporten ska kompletteras med lokal verksamhetsstatistik enligt en särskild matris från storstadskansliet. Dessa matriser redovisas direkt till storstadskansliet från respektive stadsdel och ingår inte i denna kommunövergripande rapport.

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning beslutade den 26 oktober 2004 att för sin del godkänna redovisningen ”Oktoberrapport 2004” om storstadssatsningen i Stockholm och överlämna den till kommunstyrelsen för godkännande samt överlämnande till regeringskansliet och berörda stadsdelsnämnder för kännedom.

Särskilt uttalande gjordes av *Birgitta Holm* och *Petra Gardos* (båda m), *bilaga 1*.

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning beslutade den 25 oktober 2005 att för sin del godkänna redovisningen ”Oktoberrapport 2005” om storstadssatsningen i Stockholm och överlämna den till kommunstyrelsen för godkännande samt överlämnande till regeringskansliet och berörda stadsdelsnämnder för kännedom.

Reservation anfördes av *Fredrik Malm* (fp), *bilaga 1*.

RESERVATIONER M.M.

Kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning

Särskilt uttalande gjordes av Birgitta Holm m fl (m) enligt följande.

Flera utvärderingar visar att regeringens och Stockholms stads storstadssatsning är meningslös och ett sätt att kasta bort skattebetalarnas pengar. I klartext är storstadssatsningen en skandal ur ett såväl politiskt som ekonomiskt perspektiv. Storstadssatsningen är socialdemokraternas egen lekstuga och ingen hade kommit på tanken att lägga ned miljardbelopp som inte ger någon positiv effekt om pengarna skulle betalas ur egen ficka. Men nu är det som vanligt skattebetalarna som står för fiolerna när socialdemokraterna är inblandade.

Den senaste djupgående undersökningen om hur vilka effekter storstadssatsningen haft är gjord av bostadsforskaren Åsa Bråmås och professor Roger Andersson. Under 1900-talet har de följt drygt 270 000 personer som bott i de mest utsatta områdena i stockholmsregionen som ingått i regeringens storstadssatsningen. Studien var att se vad de politiska satsningarna haft för effekt på segregationen. Studien visar att andelen personer med utländsk bakgrund ökat från 57 procent till 73 procent under perioden. Trots de gigantiska satsningarna fungerar dessa områden som genomgångsområden och de som kan flyttar medan de som inte kan blir kvar. In kommer nyanlända flyktingar. Flyttkarusellen skapar instabilitet i områdena med dålig social kontroll och ökad brottslighet och vandalisering.

Ord och inga visor. Uppenbart för alla utom politiker från kommunistpartiet, socialdemokraterna och miljöpartiet är att bostadspolitikerna är den centrala frågan. Om människorna i dessa områden fick möjlighet att äga sin egen bostad med vidhörande ansvartagande skulle den förödande flyttkarusellen i stort sett upphöra. Men detta är de tre partierna helt emot. När människor får äga sin egen bostad blir de inte längre beroende av politiker och politiska beslut i samma utsträckning som tidigare. En utveckling som vänsterpartisterna inte vill se.

Lägger man dessutom till en borgerlig politisk inriktning som strävar mot egenförsörjning genom arbete för att minska bidragsberoendet skulle trycket på de utsatta ansvarsområdena minska radikalt. Men under innevarande mandatperiod får vi inte se detta eftersom socialdemokratiskt politik går ut på att ständigt prata om den ökande segregationen utan att vilja göra något åt den.

Reservation anfördes av Fredrik Malm (fp) enligt följande.

Arbetsmarknads- och integrationsberedningen beslutar

Att bifalla stadsledningskontorets rapport, samt

Att därutöver anförda följande:

Flera utvärderingar visar att regeringens och Stockholms stads storstadssatsning är meningslös och ett sätt att kasta bort skattebetalarnas pengar. I klartext är storstadssatsningen en skandal ur ett såväl politiskt som ekonomiskt perspektiv. Storstadssatsningen är socialdemokraternas egen lekstuga och ingen hade kommit på tanken att lägga ned miljardbelopp som inte ger någon positiv effekt om pengarna skulle betalas ur egen ficka. Men nu är det som vanligt skattebetalarna som står för fiolerna när socialdemokraterna är inblandade.

Den senaste djupgående undersökningen om hur vilka effekter storstadssatsningen haft är gjord av bostadsforskaren Åsa Bråmås och professor Roger Andersson. Under 1900-talet har de följt drygt 270 000 personer som bott i de mest utsatta områdena i stockholmsregionen som ingått i regeringens storstadssatsning. Syftet var att se vad de politiska satsningarna haft för effekt på segregationen. Studien visar att andelen personer med utländsk bakgrund ökat från 57 procent till 73 procent under perioden. Trots de gigantiska satsningarna fungerar dessa områden som genomgångsområden och de som kan flyttar medan de som inte kan blir kvar. In kommer nyan-

lända flyktingar. Flyttkarusellen skapar instabilitet i områdena med dålig social kontroll och ökad brottslighet och vandalisering.

Uppenbart för alla utom politiker från kommunistpartiet, socialdemokraterna och miljöpartiet är att bostadspolitiken är den centrala frågan. Om människorna i dessa områden fick möjlighet att äga sin egen bostad med vidhörande ansvarstagande skulle den förödande flyttkarusellen i stort sett upphöra. Men detta är de tre partierna helt emot. När människor får äga sin egen bostad blir de inte längre beroende av politiker och politiska beslut i samma utsträckning som tidigare. En utveckling som vänsterpartisterna inte vill se.

Lägger man dessutom till en borgerlig politisk inriktning som strävar mot egenförsörjning genom arbete för att minska bidragsberoendet skulle trycket på de utsatta ansvarsområdena minska radikalt. Men under innevarande mandatperiod får vi inte se detta eftersom socialdemokratisk politik går ut på att ständigt prata om den ökande segregationen utan att vilja göra något åt den.

Oktoberrapport 2004 Storstadssatsningen Stockholms Stad

1. Sammanfattande redovisning av det lokala utvecklingsarbetet.

I det lokala utvecklingsavtalet mellan staden och staten anges att det lokala utvecklingsarbetet ska bedrivas inom sex olika målområden.

1. Målområde: Ökad förvärvsfrekvens/Minskat behov av försörjningsstöd.

Inom detta målområde ryms även åtgärder för att höja utbildningsnivån/stärka det svenska språket i den vuxna befolkningen. Genom regeringens kompletterande erbjudande under 2001, kom ”tillväxt” att läggas till som en huvudinriktning inom målområdet.

2. Målområde: Förbättrade Skolresultat

Inom detta målområde ryms åtgärder i förskola/grundskola och ungdomsgymnasium som syftar till att förbättra skolresultat och stärka kunskaperna i svenska bland barn och unga.

3. Målområde: Förbättra folkhälsan

4. Målområde: Tillgång till Kultur och Fritid.

5. Målområde: Ökad Trygghet och Trivsel

Inom detta målområde inryms även åtgärder för att stärka den offentliga och kommersiella servicen samt det lokala brottsförebyggande arbetet.

6. Målområde: Ökad Demokratisk delaktighet.

Inledning

Arbetet startade hösten 1999, men i begränsad omfattning. Det var först i början av år 2000 som samtliga stadsdelar redovisade en genomarbetad och prioriterad åtgärdsplan som omfattade alla målområden. Verksamheten bedöms av stadsdelarna ha nått full volym hösten 2000 och därefter legat på denna nivå även 2001.

I maj 2001 kom regeringens erbjudande att kommunerna kunde teckna avtal om kompletterande åtgärder. Regeringens riktlinjer för dessa var dock att de helt skulle inriktas på målområde 1 och 2, och ha fokus på tillväxt. Under 2002, i takt med att stadsdelarna förbrukat sina ”ordinarie” storstadssattningsmedel påbörjades en insynsövning av arbetet i enlighet med regeringens nya riktlinjer. Övriga åtgärder fasades helt eller delvis in i ordinarie verksamhet, fick annan finansiering eller avslutades.

Arbetet har fr.o.m. 2003 i huvudsak bedrivits inom målområde 1 och 2. Bredden i arbetet har dock ändå varierat mellan stadsdelarna utifrån att man lokalt gjort olika bedömningar av vilken typ av åtgärder som bäst främjar den lokala tillväxten.

Vid utgången av 2003 var de statliga utvecklingsmedlen för Stockholms i stort sett helt förbrukade, med undantag av utvärderingen som fortsätter in i 2004. Ett fåtal åtgärder fortsatte under 2004. Under början av 2003 fanns en förhoppning att regeringen skulle vara beredd att ge fortsatt stöd till utvecklingsarbetet under ytterligare ett par år, bl a mot bakgrund av att det lokala utvecklingsavtalet mellan staden och staten gäller fram till 2005. I vårpropositionen för 2003, liksom i regeringens budget för 2004 har dock klargjorts att regeringens åtaganden upphör i sin nuvarande form. Under 2003-2004 har stadsdelarnas arbete därför helt inriktats på att finna former för hur erfarenheter, metoder och i vissa fall även konkreta verksamheter ska kunna överföras i ordinarie verksamhet, ges annan finansiering eller i vissa fall avslutas. På den mer övergripande nivån har arbetet under året främst fokuserats på att hitta former för ett fortsatt lokalt utvecklingsarbete utan statliga projektmedel.

Implementeringen av olika åtgärder påverkas av att stadsdelarnas ekonomiska situation är hårt ansträngd. Stadsdelarna har dock överlag hittat former för att ta tillvara erfarenheter och nya kunskaper, liksom sätt att ta tillvara nya samverkansformer. För att upprätthålla volymer i t ex insatser för arbetslösa eller utbildning av pedagoger krävs resurser som stadsdelarna saknar inom ordinarie budget. Framförallt är det svårt för stadsdelarna att hitta lösningar för verksamheter som normalt inte anses ingå i stadsdelarnas ansvarsområde, som t ex folkhälsa.

Staden har avsatt sammanlagt 600 Mkr för perioden 2003-2006 till ett fortsatt arbete med "Stadsdelsförnyelse". I detta arbete ska erfarenheterna från såväl stadens tidigare ytterstadssatsning som storstadsarbetet tas tillvara. Staden har också avsatt 2 Miljarder kronor i en särskild kompetensfond för åren 2003-2006. Medlen avser dels kompetensutveckling av stadens personal, dels åtgärder i syfte att öka kompetens och minska arbetslösheten allmänt i staden. Även här kommer erfarenheterna från storstadsarbetet att ligga till grund för fortsatt utvecklingsarbete riktat till hela staden.

Samtliga stadsdelar som omfattas av det lokala utvecklingsavtalet har arbetat med lokala framtidsscenarier. Stadsdelarna har erhållit särskilt stöd från regeringen för att inleda detta arbete. I kommunfullmäktiges anvisningar för "Stadsdelsförnyelsen" anges framtidsscenarioarbetet och framtagande av lokala utvecklingsprogram som viktiga redskap för fortsatt lokalt utvecklingsarbete.

Arbetet med framtidsscenarierna bedrivs på olika sätt i olika stadsdelar. På Järvafältet har de tre stadsdelarna Husby, Tensta och Rinkeby inlett ett nära samarbete utifrån att många viktiga framtidsfrågor är gemensamma för hela Järvaområdet. Särskilda temaarbetsgrupper har bildats med boende och verksamma inom områdena fysisk planering, demokratisk utveckling, näringsliv och arbetsmarknad, kultur samt individuell utveckling.

I såväl Rågsved som Skärholmen har det genomförts framtidsverkstäder eller lokala samverkanskonferenser inom i scenarioarbetet.

Det krävs hög medvetenhet och kompetens i de berörda stadsdelarna för att hålla en för medborgarna trovärdig kurs i ett långsiktigt lokalt utvecklingsarbete trots att förutsättningarna för arbetet ofta förändras bl a genom olika satsningar med olika mål och inriktning. Ett långsiktigt metodutvecklings- och kunskapsutvecklingsarbete måste dock kunna bedrivas samtidigt som hänsyn tas till dessa skiftande förutsättningar. Samtliga stadsdelar som ingått i storstadssatsningen har lagt grunden till ett sådant långsiktigt utvecklingsarbete.

Sammanfattande erfarenheter av det lokala utvecklingsarbetet 1999-2004

Staden konstaterade redan tidigt att det lokala utvecklingsarbetet utan tvekan snabbast hittade sina former och gick snabbast framåt inom målområdena 1 och 2. Skälet till detta var att dessa områden varit prioriterade utvecklingsområden i berörda stadsdelar under lång tid. Här fanns således mångårig erfarenhet att bygga vidare på inom ramen för storstadsarbetet. Andra områden var "nya" som utvecklingsområden för stadsdelarna, som t ex Folkhälsoområdet, vilket inneburit att det tagit betydligt längre tid att finna formerna för detta arbete. Dessa målområden skulle ha behövt en längre utvecklingsperiod för att ge förutsättningar att bedöma det långsiktiga värdet av insatserna för den lokala utvecklingen. Stadsdelarna med sina begränsade budgetar, kan inte satsa på att permanenta/implementera åtgärder där effekterna fortfarande är mycket oklara. Staden var därför för sin del kritisk till den snabba "insnävningen" av storstadsarbetet som kom genom det kompletterande erbjudandet. Stadsdelarna har dock gett tydligt uttryck för behovet att arbeta vidare utifrån en större helhetssyn på stadsdelarnas utveckling, vilket också påverkat stadens riktlinjer för det fortsatta arbetet med "Stadsdelsförnyelsen".

Det som av stadsdelarna i övrigt beskrivs som de viktigaste positiva erfarenheterna och framgångarna utifrån storstadsarbetet är :

- Utrymme har skapats för metodutveckling och ifrågasättande av invanda arbetssätt i en för övrigt hårt ekonomiskt pressad organisation.
- Nya lokala nätverk och samverkansformer har skapats mellan olika lokala aktörer. Dessa kommer att utgöra en tillgång när arbetet fortsätter med ordinarie resurser.
- Medvetenheten har ökat om betydelsen av att engagera boende i det lokala utvecklingsarbetet. Här återstår mycket arbete för att utveckla formerna – men frågan är aktuell.

- Kraven på regelbunden rapportering och på uppföljning/utvärdering av arbetet har tvingat fram eftertanke, struktur och utvecklingstänkande i arbetet som kommer att leva vidare.
- Kunskapen och medvetenheten om viktiga framgångsfaktorer i lokalt utvecklingsarbete har ökat bland annat genom utvärderingar, erfarenhetsutbyte och genom utvecklingen av kontakter mellan forskare och praktiker.

De viktigaste bristerna i arbetet som stadsdelarna pekar på är:

- Arbetet med det lokala utvecklingsavtalet blev inte det långsiktiga utvecklingsarbete som förespeglades i storstadspropositionen. Regeringens åtagande blev ett kortsiktigt "projekt".
- Helhetstänkande tar lång tid att uppnå. Storstadsarbetet gav stöd till ett sådant helhetstänkande. Det finns nu risk att många återgår till "sektorstänkande". Detta gäller såväl statliga myndigheter som kommuncentrala enheter. Stadsdelarna blir då åter "ensamma" om att försöka arbeta utifrån ett större helhetsperspektiv.
- Det finns en tröghet i stora förvaltningsapparater som gör det svårt att få genomslag för utvecklingsarbetet och nya sätt att tänka – både på den lokala och den centrala nivån. För detta krävs tydliga riktlinjer och uthållighet i arbetet.
- Viktiga aspekter har saknats i storstadsarbetet. Aspekter som är av avgörande betydelse för arbetet med att minska segregationen. Det gäller framförallt bostadsfrågorna och diskrimineringsfrågorna.
- Enskilda stadsdelar kan inte lösa uppgiften att bryta segregationen. Däremot kan de ge värdefulla bidrag i arbetet för att ta itu med effekterna av segregationen.

2. Utvecklingen 2003 målområdesvis

Målområde 1: Sysselsättning/tillväxt/minskat bidragsberoende

Arbetet med att implementera processerna har dominerat målområdet under 2004 med bl.a. stöd av kvarvarande medel sedan tidigare och "miljonen" som beslutades i samband med budget 2004. Samtliga stadsdelar har ett nära och välutvecklat samarbete med arbetsförmedlingen. Flera stadsdelar genomför gemensamma utbildningsprogram mellan handläggare från stadsdelen och från arbetsförmedlingen för att utveckla gemensamma attityder, diskutera gränsdragningsfrågor etc.

De infasningsmedel som avsattes i vårpropositionen 2003 har använts enligt intentionerna, dvs. att stödja det lokala utvecklingsarbete baserat bl.a. på erfarenheterna, goda exempel, kunskap och metodutveckling efter storstadssatsningen. Samverkan över stadsdelsgränserna är ett annat exempel på utvecklingsarbete där man kan fortsätta arbetet delvis finansierat med egna medel.

Sysselsättnings-/och tillväxtområdet är det målområde inom storstadsarbetet där man tydligast kan se behovet av en ökad regionalisering av arbetet. Skärholmen har inlett samverkan med Huddinge kommun inom ramen för utvecklingen av Kungen Kurva medan stadsdelarna på Järfället främst samverkar med kranskommunerna i Västerort för att få ett ökat regionalt samarbete. Rågsved är den stadsdel där det regionala perspektivet är svårast att hitta då Rågsved saknar de övriga stadsdelarnas naturliga närhet till ekonomiska tillväxtområden.

Arbetslöshetsutveckling och socialbidragsberoende

Förvärvsfrekvensen är den mest intressanta siffran för att spegla utvecklingen inom sysselsättningsområdet. Tyvärr släpar denna statistik efter och uppgifter finns inte att få senare än för år 2002. Under åren 1997 – 2002 har förvärvsintensiteten ökat stadigt i de berörda stadsdelarna. Störst har ökningen varit i Rinkeby, som dock startade från den lägsta nivån och som trots den stora ökningen fortfarande ligger lägst i staden. Ökningen av förvärvsfrekvensen är störst mellan 1999-2000 för att plana ut något mellan 2000 och 2001. För Rågsved har utvecklingen planat ut helt mellan år 2000 och 2001.

Antalet arbetslösa har också sjunkit i samtliga stadsdelar, om än olika snabbt. Mellan år 2002 och 2003 ökar dock arbetslösheten åter i samtliga berörda stadsdelar, liksom i staden i sin helhet. Under 2004 har arbetslösheten stabiliserat sig eller minskat något i förhållande till 2003.

Bidragsberoendet sjunkit kraftigt i alla stadsdelar. Tittar man på årsuppgifterna mellan åren 1997- 2004 har andelen bidragsberoende i befolkningen minskat med mellan 8,5 – 40,4 % i de olika stadsdelarna. Detta kan jämföras med en minskning med 4,7 % i Stockholm som helhet.

Målområde 2: Åtgärder i förskola/Skola

Åtgärderna inom detta område har kommit att i allt högre grad inriktas mot kompetensutveckling och metodutveckling i den ordinarie verksamheten. Flera av stadsdelarna betonar också alltmer vikten av föräldrasamverkan.

Det språknätverk som bildats mellan stadsdelarna har stärkt sitt samarbete och har också inlett erfarenhetsutbyte med språkansvariga i andra storstadskommuner. Nätverket har också regelbundet samarbetat med Språkforskningsinstitutet i Rinkeby för att på så sätt följa utvecklingen inom målområdet och föra vidare nya kunskaper ut i verksamheten. Samtliga stadsdelar har vidareutvecklat sina uppföljningsinstrument när det gäller läsutvecklingsanalyser och språkutvecklingsanalyser.

Inom ramen för den stora satsning staden genomför på kompetens- och metodutveckling under perioden 2002-2006 kommer erfarenheterna och slutsatserna från utvärderingsrapporten att ligga till grund för en bred kompetensutveckling bland förskole- och skolpersonal i hela staden.

Stadsdelarnas långsiktiga mål för sitt arbete är förbättrade skolresultat när eleverna lämnar grundskolan. Detta är dock alltför tidigt att avläsa ännu. Däremot följer stadsdelarna sitt arbete noga genom olika analyser av barnens utveckling. Exempel på detta är fler pedagoger med särskild kompetens vad gäller tvåspråkiga barns språk- och kunskapsutveckling, utvecklade skolbibliotek, kraftig ökning av antalet boklån, konsekvent uppföljning av barnens språkutveckling, nya pedagogiska modeller och utvecklad samverkan med föräldrar.

Målområde 3: Folkhälsa

Inom detta område behövs ett mer systematiskt och långsiktigt utvecklingsarbete. Staden har inte utarbetat några kommunövergripande mål för området då stadens mening har varit att detta i första hand är en uppgift för landstinget.

Målområde 4: Tillgång till Kultur och Fritid

Under 2004 har i stort sett inga åtgärder alls bedrivits med stöd av statliga utvecklingsmedel.

Målområde 5: Trygghet och trivsel

Inte heller inom detta målområde har några åtgärder bedrivits under 2004 med stöd av statliga utvecklingsmedel. Arbetet fortsätter dock lokalt inom ramen för ordinarie verksamhet, och i samverkan med lokala samarbetsparter som t ex bostadsbolag.

I övrigt satsar man också på åtgärder för att hålla stadsdelen välskött och städad.

Målområde 6: Demokratiskt deltagande

Stadsdelarna har arbetat med att utveckla dialogen med de boende främst genom ökat brukarinflytande. Här finns exempel på föräldraråd, ungdomsråd, fokusgrupper etc. Den ökade fokuseringen på målområde 1 och 2 har inneburit en förskjutning mot ökat brukarinflytande som en viktig dialogform. I stadens fortsatta arbete med stadsdelsförnyelsen utgör demokratiarbetet ett fortsatt centralt utvecklingsområde.

Jämställdhetsperspektivet

Stadsdelarna beskriver jämställdhetsperspektivet i arbetet huvudsakligen genom att konstatera att huvuddelen av de åtgärder som bedrivs är öppna för alla. Samtliga stadsdelar har dock också insatser som riktar sig särskilt till flickor/kvinnor. När det gäller unga flickor har åtgärderna ofta motiverats av att det finns ett antal flickor som inte kan/vill delta i verksamhet där det finns pojkar med.

3. Samverkan

Samtliga stadsdelar har ett välutvecklat och långtgående samarbete med arbetsförmedlingen i de delar av utvecklingsarbetet som gäller näringslivsutveckling, sysselsättning och utbildning för vuxna. Samverkan med försäkringskassan sker främst inom de lokala medborgarkontoren och därutöver i enskilda ärenden på samma sätt som före storstadsarbetet. När det gäller närpolisen har samverkan utvecklats inom ramen för de lokala brottsförebyggande råd som startat i samtliga berörda stadsdelar. De statliga myndigheterna deltar dock inte i någon större utsträckning i det mer övergripande strategiska arbete som gäller stadsdelarnas totala utveckling.

Staden har i olika sammanhang under året framfört att en fortsatt och långsiktig samverkan mellan olika myndigheter kräver att de olika huvudmännen deltar på lika villkor – och har egna öronmärka medel avsatta för den lokala samverkan. Hittills har endast arbetsförmedlingen tilldelats särskilda resurser för medverkan i storstadsarbetet - vilket också speglats i betydligt bättre förutsättningar för samverkan.

Det finns ett antal områden som stadens nämnder och styrelser i samverkan med andra aktörer skall kunna fokusera på för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt. En hög tillväxttakt är en förutsättning för att kunna förbättra medborgarnas levnadsstandard och för att staden skall kunna fullgöra sina åtaganden mot invånarna. Det är därför viktigt att staden värnar om tillväxtens främsta drivkraft - näringslivet - genom att bedriva en aktiv näringslivspolitik.

Stadens och statens insatser skall komplettera varandra, vilket innebär att de samtidigt och tillsammans skall skapa goda förutsättningar för rekrytering och tillväxt. För att tydliggöra dessa problemställningar och lösa eventuella målkonflikter samt klargöra åtaganden och insatser krävs samverkan mellan staden och staten på såväl central som lokal nivå.

Insatserna skall bygga på en analys av den lokala situationen som exempelvis kan innefatta en kartläggning av stadsdelsnämndsområdets näringsliv och dess arbetskraftsbehov samt prioriteringar av målgrupperna för stadsdelsnämndsområdets arbetsmarknadsinsatser.

Lokala samverkansöverenskommelser skall utgå från den kommunala kompetensen. De lokalaparterna (stadsdelsförvaltningar/fackförvaltningar, arbetsförmedling, försäkringskassa, näringsliv m.fl.) skall med utgångspunkt från mål och strategier komma överens om vilka aktiviteter/åtaganden som behöver genomföras och hur samverkan skall ske.

4. Utvärdering

Staden har utvärderingsavtal med Södertörns Högskola. Inom språkområdet bedrivs utvärderingen av Språkforskningsinstitutet i Rinkeby på uppdrag av staden och Södertörns högskola. Vidare har Stockholms Läns Landsting medverkat i utvärderingen av Folkhälsoområdet.

Hittills har tio färdiga utvärderingsrapporter presenterats inom ramen för Södertörns samlade utvärderingsarbete. Tre inom området sysselsättning, en inom området språkutveckling, två inom området kultur och fritid, tre omkring områdesperspektivet i utvecklingsarbetet, en inom folkhälsoområdet. Under hösten 2004 kommer att genomföras en storstadskonferens på Södertörns Högskola på tema Storstad- Lärdomarna och Framtiden. Slutrapporten om utvärderingen av lokala utvecklingsavtal i Stockholm kommun beräknas bli klar under oktober 2004.

Inom utvärderingsarbete har regeringen gett en utredare uppdraget att utvärdera de rapporter m.m. som tagits fram inom ramen för arbetet med de lokala utvecklingsavtalen. Utredaren skulle inventera, sammanställa och analysera rapporterna i syfte att omvandla gjorda erfarenheter till kunskap.

Utredarens förslag i sitt delbetänkandet inrättandet av ett institut för utvärdering av urban politik. Förslaget innebär en tydlig organisation som med tvärsektoriell och tvärvetenskaplig inriktning gör hittills gjorda erfarenheter tillgängliga för alla berörda aktörer - såväl statliga, kommunala, forskare som övriga intressenter.

Institutets arbete enligt förslaget ska ske med utgångspunkt från den samlade kunskapen som bl a genererats genom arbetet med storstadssatsningen och de hundratals utvärderingsrapporter som detta arbete medfört. Stockholms stad har som remiss instans ställt sig positivt till förslaget.

5.- Utvecklingen 2003 stadsdelsvis

Nedanstående redovisning är hämtad ur stadsdelsförvaltningarnas skriftliga information.

Husby

Det största hindret för implementering av storstadsprocesserna i stadsdelsförvaltningens ordinarie verksamhet har naturligtvis varit finansieringen. Budgetläget i Stockholm Stad är fortfarande problematiskt och stadsdelen har haft ett relativt stort underskott att brottas med. I detta läge finns inte mycket utrymme för satsningar utöver basverksamheten.

Det betyder inte att läget enbart är mörkt. Kistas utvecklingsarbete fortsätter i enlighet med verksamhetsprogrammet och där ingår självklart storstadssatsningens uppnådda kunskap och erfarenheter.

Sysselsättning och vuxenutbildning

Sysselsättning, lokala arbetsmarknadsfrågor och vuxenutbildning fick en rejäl skjuts framåt av storstadssatsningen. I Kista utvecklades matchningsmetoder inom Kista Matchning, ett projekt som idag omfattar de flesta stadsdelar och även grannkommuner.

Medel från den nya miljonen har använts för att klara av en övergång till annan finansiering utan att behöva lägga ned i avvaktan på nya medel. Träff 12:an, Multimedia i skolan, Bifrostutveckling, Skapa och Lära och Världsmusikfestivalen är exempel på processer som man lyckats behålla.

Samarbetet med Kungliga Tekniska Högskolan och Kungliga Musik Högskolan garanterades en fortsättning och i höst startar den första producentutbildningen på högskolenivå – i samverkan med Västerorts vuxenutbildning och Mälardalens Högskola och Kungliga Musik Högskolan/Academus.

Språkutvecklingsarbete och skolan

Inom skolans område har storstadssatsningen främst handlat om metodutveckling. Skapa och Lära ska nu införas som pedagogisk metod i samtliga Kistas skolor, Multimedia i skolan utvecklas till utbildningsinsatser för lärare och föräldrar/elever i hela stadsdelen. Språkutvecklingsarbetet samordnas över staden och med hjälp av Kompetensfonden fortsätter utbildningsinsatserna. Olika läs- och språkutvecklingsmetoder sprids till förskolor och skolor i stadsdelen.

Det lokala föreningslivet deltar i diskussioner om ökad föräldrasamverkan och läxhjälp i grundskolorna; en av de tre grundpelarna i stadsdelens satsning på att stärka skolorna för att behålla eleverna och ge skolorna tillbaka det goda rykte de förtjänar. Skolan i lokalsamhällets mitt – en mötesplats för alla åldrar är också en satsning på mångfald och demokrati i stadsdelen, tillsammans med den övergripande inriktningen för skolans utveckling - språk, matematik och kultur.

Alla fristående kulturprocesser avslutas som projekt, men Husby Hantverkshus Ideella förening, Världsmusikfestivalen och Show Stockholm fortsätter att utvecklas i samverkan med stadsdelsförvaltningen. Hantverkshusföreningen driver Kulturgården Husby Gård med Galleri, verkstäder och ateljéer för konstnärer och hantverkare. Implementeringspengar har använts för att genomföra planerade arrangemang under år 2004, Världsmusikfestivalen och Show Stockholm, som sedan ska utvecklas vidare med annan finansiering.

När det gäller boendedemokrati har Mötesplats Kista en central plats i stadsdelens arbete. Mötesplatsen har under åren ökat sin samverkan med fler och fler aktörer. Under 2004 tillkommer två nya partners; Byrån för lika rättigheter och Stockholm Stads Parkeringsavdelning.

Familjecentralen har etablerat sig som en viktig informationscentral och träffpunkt för i första hand barnfamiljer i stadsdelen. Delprojekt som Kvinnogymna och svenskundervisning har problem med sin finansiering. Mira-projektet, en metod för arbete med utsatta barn, som introducerades i Familjecentralens verksamhet, ska nu vidareutvecklas i samverkan med låg- och mellanstadieskolorna och ge kunskap till lärare och pedagoger.

Ungdomssatsningarna, som samlades i "11-gruppen", var till största delen föreningsdrivna. Dessa har nu svårt att klara sig på egen hand, en del verksamheter måste läggas ned. Ett nätverk för idrottsföreningar håller på att bildas. Föreningarna samarbetade med lovverksamhet för barn och ungdom under sommarlovet 2004.

Under åren med storstadssatsningen har flera nätverk bildats; såväl formella som informella. Dessa nätverk utgör nu viktiga kanaler till föreningar och fungerar som "idé –verkstäder" för de nya satsningarna.

Utbildning och annan kunskap, inte minst praktisk erfarenhet, som tidigare processledare och andra aktiva projektledare fått, har mycket att tillföra det fortsatta utvecklingsarbetet.

Utvecklingsarbete 2004

Utvecklingsarbetet fortsätter och storstadsarbetet följer stadsdelsförvaltningens mål och inriktning likväl som stadens och dess utvecklingssatsningars mål.

Av de 40 miljoner som regeringen avsatte till implementering och uppföljning tilldelades Husby 1 mkr. En utvecklingssamordnare anställdes på halvtid för att arbeta med storstadssatsningens överlämnande till andra utvecklingsprojekt, uppföljning och samordning av kvarvarande processer.

Omvärldsbevakning

För ett framtida utvecklingsarbete behövs andra möjligheter till såväl finansiering som kunskapsutbyte med andra länder inom främst Europa. Det är både resurs och tidskrävande att komma i åtnjutande av externa medel som t.ex. EU-fonder.

Omvärldsbevakning handlar också om näringslivskontakter som måste upprätthållas och förnyas. God kännedom om vilka företag som finns i vår närhet är en förutsättning för framgångsrikt matchningsarbete.

I den tid vi verkar sker en snabb kunskapsutveckling och det är viktigt att kunna följa forskning och annat utvecklingsarbete på nära håll.

Framtidsscenario

Ett tredje Framtidsseminarium hölls i Tensta Träff under våren 2004. Inbjudna var boende, föreningar, politiker, tjänstemän och andra intresserade från de tre stadsdelarna Rinkeby, Spånga Tensta och Kista. Framtidsscenariot hade förberetts av bl. a de fyra regionala arbetsgrupperna som träffats och diskuterat utifrån olika målområden. Framtidsseminariet ska följas upp i ett gemensamt nämndärende och förslag som kommit fram skall föras vidare till ansvariga tjänstemän eller till nätverk och andra aktiva lokala grupper.

Regional samverkan

Det gemensamma arbetet med framtidsscenario ger olika möjligheter till ett mera permanent samarbete. En regional kulturgrupp träffas och planerar kultursatsningar som skall stärka den gemensamma rollen som en stark kulturarena i Stockholm. Även inom andra områden finns ett intresse i stadsdelarna för ökad samverkan och nya arbetsgrupper och nätverk kan bildas t.ex. kring frågan om Järvafältets framtid till exempel.

Rinkeby

Inför 2004 fanns det lite pengar kvar för insatser inom storstadssatsningen. Två projekt, som inte hade hunnit avsluta sin verksamhet och hade pengar kvar i budgeten fortsatte en bit in på året, Litteratursatsningen och Föräldracirklar. Dessa har avvecklats i takt med att pengarna tagit slut.

Under 2004 har arbetet med storstadssatsningen inriktats på att hitta annan finansiering eller avsluta pågående insatser. Några insatser har övergått till ordinarie verksamhet.

Arbetsmarknad och näringsliv/tillväxt

Arbete främjar även människors integration. Ett av målen var att minska antalet hushåll med socialbidrag till 1995 års nivå, det vill säga cirka 1900 hushåll. Under perioden april 1996 – mars 1999 var över 2000 hushåll beroende av socialbidrag. Sedan slutet av 1998 minskar antalet hushåll som får socialbidrag. Både genomförda åtgärder och den förbättrade arbetsmarknaden har bidragit till att minska socialbidragsberoendet. I april 2004 hade 1 222 hushåll i Rinkeby försörj-

ningsstöd. Minskningen av antalet hushåll som får socialbidrag avstannade under 2003 och har legat relativt stabilt fram till idag.

Arbetsmarknadsfrågor

Tre åtgärder har funnits inom området arbetsmarknadsfrågor: arbetscentrum, arbetsmarknadsgruppen och företagssupport. Dessa åtgärder samordnades under år 2003 och minskade även i omfattning jämfört med tidigare.

Rinkeby arbetscentrum startade som ett EU-projekt men gick över till storstadssatsningen under år 2000. Rinkeby arbetscentrum har under 2003 genomgått förändringar som påverkat verksamheten. Arbetet fokuserats på arbetssökarverksamhet i grupp och individuell matchning till lediga arbeten. Verkstäderna är ett stöd för de individer som behöver längre tid på sig för att nå ett arbete eller praktik

Feriearbete för ungdomar

En åtgärd som tillkommit under 2004 är att ordna feriearbeten för ungdomar i Rinkeby. 270 000:- tilldelades insatsen av kvarstående medel. Åtgärden har kartlagt och matchat ungdomar och arbetsplatser. Samverkan har skett med Rinkeby stadsdelsförvaltnings personalavdelning. Totalt sökte 373 ungdomar feriearbete varav 208 kunde erbjudas feriearbete. Arbetsperioden begränsades till två veckor för att ge så många ungdomar som möjligt chansen att erhålla feriearbete. Uppföljningen av ungdomarna och deras arbetsledare tyder på att många varit mycket nöjda men att ungdomarna önskar utökade möjligheter till feriearbete.

Kunskapsutveckling för somalier

Kunskapsutveckling har drivit en basutbildning inom vårddyrken. Under kursen integreras utbildning och praktik. Ett stort antal deltagare har kommit ut i jobb och praktiken har haft en stor betydelse för det goda resultatet. Insatsen drivs fr.o.m. januari 2004 av stiftelsen Väddö-Södertörn folkhögskola. Insatsen är även utvecklad till att omfatta ett EU-projekt för utbildningar inom byggsektorn.

Brottsförebyggande verksamhet

Verksamheten arbetar med att ta fram för Rinkeby relevanta problembilder som rör brott- och trygghetsrelaterade problem samt hitta verksamheter som berörs av dessa och tillsammans med dem hitta åtgärder som påverkar problembilden positivt. Medborgarvårdarna ingår som en del i åtgärden och finansieras gemensamt av de flesta bostadsbolagen i Rinkeby. Insatsen är helt implementerad inom Rinkeby stadsdelsnämnds ordinarie verksamhet.

Fler språk på medborgarkontor

Språkkompetent personal på medborgarkontoret ger samhällsinformation till grupper av Rinkebybor som annars inte får tillräcklig hjälp på grund av språkliga hinder. Att ha tillgång till information och att kunna skaffa sig kunskap bidrar till ökad delaktighet i samhället och till integration. Detta ses som en tillväxtfaktor. Insatsen har minskat något i omfattning men är i övrigt implementerad i Rinkeby stadsdelsnämnds ordinarie verksamhet.

Romskt informationscenter

Centret ger samhällsinformation till romer. Verksamheten startade under våren 2002. Verksamheten arbetar med att genom personliga möten ge information, råd och stöd samt ”guida” romerna vidare till ordinarie verksamheter. Insatsen har fortsatt med ordinarie verksamhetsbudget under 2004.

Utbildning/språk

En stor del av storstadssatsningens medel används till målområdet utbildning. 1993 antogs ett språkprogram, som är styrande för pedagogernas arbete med barnens tvåspråkighetsutveckling och som systematiskt skall öka personalens kompetens i frågan. Åtgärderna, fortsatt kompetenshöjning av pedagogerna samt utbildning för alla – förlängt öppethållande i skolorna, har övergått till att finansieras genom kompetensfonden.

Kvinnoverksamheten

Kvinnoverksamheten riktar sig till kvinnor i alla åldrar. Verksamheten verkar för att kvinnorna ska bli delaktiga i samhället och arbetar för att öka kunskapen i det svenska språket. Insatsen har varit verksam under 2004 inom Rinkeby stadsdelsnämnds ordinarie verksamhet.

Litteratursatsning för yngre barn

För att uppnå satsningens mål har fyra skolbibliotekarier byggt upp fyra väl fungerande skolbibliotek. Skolbibliotekarierna har fortsatt genom ordinarie verksamhet.

Språkteam inom förskolan

Ett språkteam arbetar inom varje förskoleenhet. Personalen i språkteamet arbetar med handledning av övrig personal, tar fram språkmateriel och driver språkfrågorna på avdelningarna. Insatsen har fortsatt inom ramen för den ordinarie verksamheten

Familjeförskola

Åtgärden riktar sig till somaliska kvinnor och barn. Barnen ingår i förskoleverksamheten och föräldrarna deltar i utbildning. Utbildningen har finansierats av Storstadssatsningsmedel medan förskoleverksamheten finansierats inom ordinarie budget. Föräldrarna får genom detta arbetssätt ökad kännedom om förskolan och dess verksamhet.

Föräldracirklar

En handledning i arbetsmetodiken har funnits inom ramen förorstadssatsningen under 2004. Handledningen riktade sig till intresserade lärare i alla skolor i Rinkeby. Insatsen avslutades i juni 2004 då handledaren övergick till andra uppgifter inom Rinkeby stadsdelsförvaltning.

Förbättrad folkhälsa

Den hälsoplanerare som tidigare finansierats avorstadssatsningen arbetar nu centralt inom landstinget. Några åtgärder inomorstadssatsningen har inte drivits inom detta område sedan 2002.

Trygghet & miljö

Trygghet och miljö har varit en av Rinkebys viktigaste uppgifter även tidigare. I och med den ändrade inriktningen påorstadssatsningen har det inte funnits några åtgärder inom målområdet sedan 2002.

Demokratisk delaktighet

Stadsdelsnämnden i Rinkeby har drivit demokratiutvecklingen ur tre aspekter: den representativa demokratin skall tydliggöras, det lokala inflytandet skall öka och genom brukarinflytandet ska den enskildes inflytande på innehållet i det kommunala serviceutbudet stärkas. Arbetet som drivits inomorstadssatsningen fortsätter inom ordinarie verksamhet samt inom den kommunala satsningen Stadsdelsförnyelsen.

Utvecklingsfonderna

I Rinkeby har det funnits fem utvecklingsfonder med totalt 9,4 miljoner kronor. Fonderna fördelades på de fem ursprungliga målområdena. Rinkebybor, föreningar och anställda i Rinkeby har haft möjlighet att ansöka till fonder två gånger per år. Nämnden har även beviljat medel ur utvecklingsfonderna utanför ansökningsperioderna vid ett par tillfällen. Utvecklingsfonderna avslutades under 2003.

Rinkeby stadsdelsnämnd har angett hur "miljonen" som regeringen anvisat ska användas för att omvandla erfarenheterna frånorstadsarbetet till ordinarie verksamhet och till att forma ett långsiktigt lokalt utvecklingsarbete. "Miljonen" stödjer det lokala utvecklingsarbetet som just nu fokuserar på Stockholms stads satsning Stadsdelsförnyelsen. Det lokala utvecklingsarbetet ses

dock som en helhet där även ordinarie verksamhet och övriga aktörer i Rinkeby måste vara delaktiga.

Avdelningen för kultur och medborgarservice har samordningsansvaret för det lokala utvecklingsarbetet i Rinkeby inklusive storstadssatsningen och stadsdelsförnyelsen. En lokal utvecklingsamordnare finns anställd. En arbetsgrupp (framtidsguppen) med representanter från, förskoleverksamheten, äldreomsorgen, skolorna, individ och familjeomsorgen, gatu- och park, arbetsmarknad och näringsliv samt agenda 21 är bildad av förvaltningsledningen. Framtidsguppen har till uppgift att driva ett sammanhållet utvecklingsarbete inom de ordinarie verksamheterna, oavsett satsning. Organisationen syftar till att ha en helhetsbild över lokala utvecklingsfrågor.

Framtidsscenarier

Stadsdelarna Rinkeby, Spånga-Tensta och Kista har samarbetat för att få en regional bild av framtidsfrågor och vad medborgarna i stadsdelarna anser om framtiden. Det första steget i en fördjupad diskussion om framtidsutvecklingen togs på en konferens "2022 – Framtidsminnen från Järvaregionen" på Färgfabriken i Liljeholmen, november 2002. Ca 100 deltagare samlades från de tre stadsdelarna. Deltagarna var ett urval bland politiker, tjänstemän och boende.

I maj 2004 samlades ett hundratal personer på Tensta Träff för att tillsammans undersöka vilka svårigheter och möjligheter man kan se för Järvafältet i framtiden. Boende, tjänstemän och politiker från Tensta, Kista och Rinkeby, skulle med sina samlade erfarenheter, kunskaper och utgångspunkter lyfta blicken och se, dels vad stadsdelarna kan utträta tillsammans men också vad individen kan bidra med för att Järvafältet ska utvecklas och blomstra.

Fortsatt framtida arbete

De projekt som gjorts och fortfarande görs inom det lokala utvecklingsarbetet är ett positivt inslag i stadsdelar som Rinkeby. Tidigare och nuvarande projekt har utvecklat olika verksamheter samtidigt som det har skapat en ökad samverkan mellan såväl kommunala verksamheter, andra aktörer som, framför allt, medborgare. De extra resurser som tilldelas stadsdelar som Rinkeby är ett viktigt inslag i att utveckla nya metoder och modeller för medborgarinflytande och samverkan.

Tensta

Verksamheten fortsätter utefter de riktlinjer som tidigare beslutats med mycket gott resultat.

Lunda Nova

JobbCenter som var arbetsförmedlingen i Kistas del i projektet övergick 2004, till att bli en fristående arbetsförmedling, Arbetsförmedlingen Spånga-Tensta.

Ett fördjupat samarbetsavtal har knutits mellan Arbetsförmedlingen Spånga-Tensta och Spånga-Tensta Stadsdelsförvaltning samt med Stockholm Lunda Företagsgrupp.

Lunda Nova Näringslivscenter är ett nav för näringslivs- och arbetsmarknads frågor och fortsätter att utvecklas.

Samverkan

Lunda Nova Näringslivscenter utgör en plattform för samverkan. En samverkan som med stor säkerhet inte skulle ha blivit av om inte näringslivscentret funnits.

Exempel på samverkan inom Lunda Nova;

- Ett näringslivsråd där de lokala företagsföreningarna (3 st), arbetsförmedling, lokala politiker och tjänstemän ingår. Näringslivsrådet diskuterar regelbundet övergripande strategiska och aktuella näringslivs- och sysselsättningsfrågor. Rådet är också en referensgrupp för Lunda Nova Näringslivscenter och är en sammanhållande länk för hela stadsdelens näringsliv.
- Den lokala företagsföreningen Stockholm-Lunda Företagsgrupp håller regelbundet sina styrelsemöten i näringslivscentret där representanter för näringslivscentret inbjuds att delta.
- Näringslivscentret erbjuder arbetsförmedlingens alla tjänster.

- Samverkan innebär också att arbetsförmedlingen och stadsdelen på daglig basis kan samarbeta, planera och genomföra projekt/aktiviteter.

Samverkansmålen stämmer väl överens med Lunda Novas övergripande syfte att uppnå integration på alla nivåer och att arbeta gränsöverskridande med alla samhällets aktörer för att skapa fler och nya mötesplatser samt bygga nätverk.

Jämställdhet

Lunda Nova arbetar aktivt med att uppmuntra mångfald, speciellt vad gäller kön, ålder och etnicitet. Näringslivscentret spelar en viktig roll för att uppmuntra personer till val som främjar mångfald. Goda exempel kan leda fram till att andra personer vågar välja ur ett mångfaldsperspektiv.

Kompetensutveckling, projektledning, samordnande insatser.

Inom området Stärka språkutvecklingen /Förbättra betygsresultaten har under 2004 följande åtgärder pågått och utvecklats.

Språkutvecklingsansvariga ingår sedan augusti 2004 i den ordinarie verksamheten inom avdelningen för Barn och ungdom. Utvecklingsarbete inom förskola, grundskola, skolbarnsomsorg, ungdomar och fritid präglas av långsiktiga insatser i syfte att främja barns och ungdomars språk- och kunskapsutveckling. De samordnande insatserna består i huvudsak av ett strategiskt utvecklingsarbete inom området språkutveckling samt inom det pedagogiska området.

Ett samlat grepp kring att analysera barns och ungdomars språkutveckling har under året påbörjats genom att erbjuda kompetensutvecklingskurs i språkutvecklingsanalys under ledning av en universitetsadjunkt från Centrum för Tvåspråkighetsforskning, Stockholms universitet. En grupp på 24 språkutvecklingsansvariga från förskola och grundskola har deltagit och detta arbete kommer under handledning att fortsätta ute på enheterna.

Magnetskolor / Särskilda språkinsatser i skolorna

Barns och ungdomars lärandemiljöer och lust att lära prioriteras i verksamheterna. Tydliga lärcentra har utvecklats t.ex. genom skolornas integrerade bibliotek-mediatek, uppfinnarverkstäder, regelbundna läxhjälpsskvällar och satsningar på olika aktiviteter som främjar barns och ungdomars lärande. Konstarterna och lärande är av betydelse för barns/ungas språk- och kunskapsutveckling och ett särskilt prioriterat område inom Barn och ungdom. Samarbetet både med Kulturskolan, Tensta konsthall och andra kulturinstitutioner i staden utvecklas tydligt. Betydelsen av modersmålets utveckling som ett instrument för barns och ungdomars kunskapsutveckling synliggörs genom Kompetensfondens insatser.

Samverkan Skola-arbetsliv (Skola-Näringsliv)

Området är prioriterat inom Barn och ungdom. Barn och unga är nyfikna individer som vill utforska sin omvärld. Barnen är företagsamma individer och det gäller att ta tillvara denna förmåga, ett område som kallas det entreprenöriella lärandet, en plattform för att barns förmåga utvecklas till lärande i livet. Kompetensfonden har beviljat området medel till en förstudie. Resultatet av denna förstudie håller på att färdigställas. Styrgrupp och projektgrupp för skola – näringsliv vill tillsammans med Lärarhögskolan och Växjö universitet starta en poängutbildning för pedagoger inom entreprenöriellt lärande. NUTEK är förutom Lunda-Nova näringslivscenter viktiga aktörer i denna planering.

Rågsved

Insatserna i Rågsved har bidragit till en omfattande metodtestning och utveckling av samverkansformer mellan stadsdelsförvaltningen och andra aktörer. Under hela 2003 pågick ett intensivt arbete med att förankra pågående insatser så att de kunde i första hand införlivas i ordinarie insatser, eller i andra hand fortgå med andra projektmedel. För 2004 erhöll Rågsved en miljon kronor ur storstadssatsningen, vilket har fördelats till Individ- och familjeomsorgen för att utveckla deras samverkan med andra aktörer. Metod och utvecklingsarbetet fortsätter i stadsdelen.

Under hela 2003 pågick ett intensivt arbete med att förankra pågående insatser så att de kunde i första hand införlivas i ordinarie insatser, eller i andra hand fortgå med andra projektmedel. Ett led i detta förankringsarbete var att under våren 2003 genomföra en Framtidsverkstad med temat ökad samverkan. Framtidsscenarioarbetet har haft som syfte att strukturera den framtida samverkan utifrån erfarenheterna från storstadssatsningen och utveckla detta till att omfatta hela Vantör. Deltog gjorde förvaltningschefer, nämnden, arbetsförmedlingen, bostadsbolag samt boende och föreningsrepresentanter. Utöver dessa aktörer var polisen, försäkringskassan och landstinget inbjudna men hade förhinder att delta. De uttryckte dock stort intresse av att delta i processen framöver. Vårens Framtidsverkstad bidrog bland annat till att knyta nya kontakter mellan aktörer som haft svårt att hitta varandra tidigare.

Miljonen.

Rågsveds förslag byggde på att vidareutveckla samverkan mellan arbetsförmedling, stadsdelsförvaltning, idrottsförvaltning och försäkringskassa med konceptet att samla alla samhällsresurser under samma tak. Till detta koncept söktes medel för lokalhyra till en gemensam lokal, stärka bredden i detta utbud genom ett medborgarsupport, vidareutveckla samverkan (fördjupa såväl som utöka) genom Framtidsscenarioer och Framtidsverkstäder, samt fortsatt samordning av utvecklingsarbetet. I ansökan betonades också information och markandsföring som en viktig del av utvecklingsarbetet, för att kunna profilera den positiva bilden av Vantör för ökad stabilitet i området. Därutöver söktes medel för en språkutvecklingsansvarig, nödvändig för att hålla språkdiskussionen levande inom förvaltningen samt att kunna sprida erfarenheterna och kunskaperna från storstadssatsningen.

De nya medlen fördelades till Individ- och familjeomsorgen för att utveckla deras samverkan med andra aktörer, främst genom hyra av gemensam lokal.

Inom målområde "Trivsel och trygghet" erbjöds medborgarna ett brett samlat utbud av samhällsservice genom projektet "Servicefunktionen i Rågsved". Projektet avslutades i sin ursprungliga version vid årets slut, men delar av projektet införlivades i stadsdelsförvaltningens ordinarie verksamhet. Medborgarsupport i Rågsved arbetar i samverkan med, och som komplement till, arbetsmarknadsinsatserna från storstadssatsningen.

De nya medlen förvaltningen har att disponera under 2004 fördelades till Individ- och familjeomsorgen för att utveckla deras samverkan med andra aktörer.

Utvecklingsarbetet fortsätter också under 2004 med nya projekt med externa medel, bland annat utvecklas samarbetet inom arbetsmarknadsfrågor i de södra stadsdelarna. Generellt utvecklingsarbete i stadsdelen har införlivats i stadsdelsförnyelse, och kompletteras av de många mindre utvecklingsprojekt med varierande finansiering som finns inom de olika verksamheterna.

Den officiella samordningen av Storstadsarbetet i Vantör har upphört, istället sköts arbetsuppgifterna av tjänstemän med huvudsakligen andra uppdrag inom förvaltningen.

Språkutvecklingsprojektet har bantats kraftigt, för att rymmas inom Barn- och ungdomsavdelningens ordinarie struktur. Samtidigt har ambitionsnivån breddats och förvaltningen söker dra nytta av de goda erfarenheterna från Rågsved så att de sprids i hela Vantör.

Följande projekt har tidigare finansierats inom de lokala utvecklingsavtalen men bekostas nu helt i av stadsdelsförvaltningen eller av andra aktörer:

Kompetensen/Mobiliseringen och Skapa resultat inom arbetsmarknadsinsatser. Språkutveckling i förskola och skola och Tjeigrej inom stärka språkutvecklingen/förbättra betygresultaten. Servicefunktionen (medborgarsupport) i Rågsved och Medling inom trivsel och trygghet

Utvecklingsfonden

I Rågsved har 20-30 utvecklingsfundsprojekt genomförts eller håller på att genomföras. Samtliga insatser är tillkomna på direkt initiativ från boende eller från föreningslivet i Rågsved. Samtliga insatser har diskuterats och beslutats i samverkansgruppen eller enligt de nya riktlinjerna efter mars 2002 varefter stadsdelsnämnden har beslutat om medelstildelning.

Framtiden

Metod och utvecklingsarbetet fortsätter i stadsdelen, dels inom stadsdelsförnyelsens ram och dels genom enskilda projekt som verksamheterna driver. På så sätt lever storstadssatsningens intentioner vidare i stadsdelens arbete.

Många medborgare har svårt att förstå att det skulle pågå en satsning utan att några medel satsas. Att fortsätta prata om storstadssatsningen är förvirrande för medborgarna. Det blir därför naturligt för förvaltningen att istället tala om utvecklingsarbete som begrepp.

Skärholmen

Vid ingången av 2004 var de flesta insatser avslutade i Skärholmen. Under 2003 avslutades 10 insatser inom storstadssatsningen enligt planerna. Arbetet inriktades redan från början av 2002 tydligt mot att integrera det fortsatta arbetet i ordinarie verksamhet. En administrativ samordnare sköter insamling och redovisning av olika uppgifter till bland annat storstadskansliet.

Arbetsmarknad/ekonomiskt bistånd

Antalet öppet arbetslösa minskar stadigt och som en följd av det även ekonomiskt bistånd. Särskilt i unga hushåll har minskningen varit stor. Höginkomsttagare minskar i andel av befolkningen vilket bidrar till att koncentrationen av låginkomsttagare blir större.

Jobbcentrum.

Ett av syftena med utvecklingsarbetet har varit att skapa en plattform där olika myndigheter kan bidra till enskilda personers utveckling. Idag är det 4 stadsdelsförvaltningar och 2 arbetsförmedlingar som delfinansierar Jobbcentrum.

Stärka språkutvecklingen/förbättra betygen

Trots att det har kommit många barn med svenska som andra språk har inte betygsnivån sjunkit utan är på en jämn nivå.

Två allvarliga problem kan skönjas. Det ena är att 57 ungdomar inte fortsätter i gymnasieskolan. Antalet ökar för varje år. Det är ett problem som uppmärksammas, dels av utvärderaren på Södertörns högskola, dels av personal inom stadsdelsförvaltningen och Arbetsförmedlingen som tillsammans med högskolan håller på att söka pengar för ett forskningsprojekt vars syfte är att ta fram metoder för att få mellanstadiebarn motiverade att fortsätta studera efter grundskolan. Det andra problemet är att många föräldrar väljer att låta sina barn gå i skolor utanför stadsdelsområdet (friskolor). Risken blir då att de kommunala skolorna får för lågt elevantal i förhållande till ytan och tvingas stänga och slå ihop skolor.

Trygghet och trivsel

Anmällda brott och lagförda brott har ökat år 2003 och ligger på en högre nivå än stadsdelsområdet och hela Stockholm.

Upplevd trygghet/otrygghet mäts i olika undersökningar och varje undersökning visar att Skärholmsborna har högst upplevd otrygghet i Stockholm. Det finns många orsaker bl a den trafikseparerade miljön, parkvägarna ligger skild från övrig trafik, det är många viadukter.

För att försöka förbättra den fysiska miljön har samverkansgrupper mellan bostadsföretag, stadsdelsförvaltningen, polisen och boenderepresentanter startas. Det brottsförebyggande arbetet drivs med en polis som koordinator. Dialog med boende och verksamma sker i olika former: stadsdelsforum, byalagens öppna möten, på gatan, genom medborgarkontoret osv.

En mer djuplodande undersökning pågår 2004 i ett kvarter per stadsdel för att ta reda på de boendes synpunkter och behov beträffande upplevd otrygghet. Arbetet sker i samverkan mellan stadsdelsförvaltningen, polisen, Södertörns högskola och de boende i ett kvarter per stadsdel och ingår i stadsdelsförnyelsen.

Folkhälsan

Andelen långtidsjukskrivna har ökat från 2,7 % 1997 till 6,7 % 2002 och 2003.

Andelen förtidspensionärer har ökat från 11,2 % av befolkningen 1997 till 12,3 % 2002 Ett stort problem och en svår fråga som inte ligger inom stadsdelsförvaltningens verksamhetsområde.

Demokrati

Valdeltagandet i EU-valet 2004 var 33% jämfört med hela Stockholm som hade 44 %

Trots regeringens demokratisatsning i storstadssatsningsstadsdelarna minskade valdeltagande just i dessa områden

Skola

Språk- och kunskapsutveckling

Med hjälp av storstadssatsningen har möjligheter funnits att prova många olika tankar och idéer som vi inte haft möjlighet att förverkliga tidigare.

Idag är så gott som samtliga satsningar avslutade som storstadssatsningar.

Introduktion av nyanlända flyktingfamiljer har finansierats av storstadssatsningen första halvåret. Verksamheten fortsätter inom ordinarie verksamhet.

Kompetensutvecklingen ”Tvåspråkiga barns språk och språkutveckling” har varit en bra insats där de flesta lärare har deltagit och fortsätter inom ramen för stadens kompetensutveckling. Delar av Kloka Ugglan fortsätter inom ordinarie verksamhet. Flera satsningar ingår numera i ordinarie verksamhet.

Önskemål om olika satsningar har kommit från elever, föräldrar och etniska föreningar.

Många av satsningarna har också diskuterats på föräldramöten av olika slag. Föräldrar har bjudits in till verksamheterna för att ta del av arbetet.

Många har också haft kontakt med organisationer och myndigheter till exempel Migrationsverket, medborgarkontoret, invandrarföreningar, Skolverket, Universitet och högskolor

Miljonen

Det lokala brottsförebyggande rådet fortsätter och har delvis finansierats av ”gamla” storstadsmedel. En del av miljonen användes för att fortsätta arbetet dels genom rådet, dels genom förstärkning av en extra resurs i livskunskap på våra högstudier för att arbeta förebyggande med unga människor.

Information, seminarier och konferenser under 2004-2005.

I budget har 100 000 kronor reserverats för kunskapsspridning om utvecklingsarbetet.

Arbetet med framtidsscenarier har startat under 2003. Siktet är att utarbeta ett reviderat lokalt handlingsprogram för Skärholmen under 2004. Under hösten pågår diskussioner med bland annat byalagen i stadsdelen om formerna för de boendes medverkan i det lokala programarbetet. Projektledningen är också finansierad med den extra miljonen.

Oktoberrapport 2005 Storstadssatsningen Stockholms Stad

Inledning

Arbetet startade i begränsad omfattning hösten 1999. Det var först i början av år 2000 som samtliga berörda stadsdelsnämnder redovisade en genomarbetad och prioriterad åtgärdsplan som omfattade alla målområden. Verksamheten bedöms av nämnderna ha nått "full volym" hösten 2000 och har därefter legat på denna nivå även 2001.

Arbetet har fr.o.m. 2003 i huvudsak bedrivits inom målområdena "Ökad förvärvsfrekvens/Minskat behov av försörjningsstöd" och "Förbättrade skolresultat". Bredden i arbetet har dock varierat mellan stadsdelsnämnderna utifrån att man lokalt gjort olika bedömningar av vilken typ av åtgärder som bäst främjar den lokala tillväxten.

Vid utgången av 2003 var de statliga utvecklingsmedlen för Stockholm i stort sett helt förbrukade. Ett fåtal åtgärder fortsatte under 2004. I vårbudgeten för 2003, liksom i regeringens budget för 2004 har dock klargjorts att regeringens åtaganden upphör i sin nuvarande form. Under 2003-2005 har stadsdelsnämndernas arbete därför helt inriktats på att finna former för hur erfarenheter, metoder och i vissa fall även konkreta verksamheter ska kunna överföras i ordinarie verksamhet, ges annan finansiering eller i vissa fall avslutas. På den mer övergripande nivån har arbetet under året främst fokuserats på att hitta former för ett fortsatt lokalt utvecklingsarbete utan statliga projektmedel.

Staden har avsatt sammanlagt 600 mnkr för perioden 2003-2006 för en fortsatt satsning på den s.k. Stadsdelsförnyelsen. I detta arbete ska erfarenheterna från såväl stadens tidigare ytterstadssatsning som storstadssatsningen tas tillvara. Staden har också avsatt 2 mdkr i en särskild kompetensfond för åren 2003-2006. Medlen avser dels kompetensutveckling av stadens personal, dels åtgärder i syfte att öka kompetens och minska arbetslösheten hos stadens invånare. Även här har erfarenheterna från storstadssatsningen legat till grund för fortsatt utvecklingsarbete riktat till hela staden.

Sammanfattande erfarenheter av det lokala utvecklingsarbetet under perioden 1999-2005

Staden konstaterade redan tidigt att det lokala utvecklingsarbetet snabbast hittade sina former inom målområdena Ökad förvärvsfrekvens/Minskat behov av försörjningsstöd och Förbättrade skolresultat. Skälet till detta var att dessa områden varit prioriterade utvecklingsområden i berörda stadsdelsnämndsområden under lång tid. Här fanns således mångårig erfarenhet att bygga vidare på inom ramen för storstadsarbetet. Andra områden var "nya" som utvecklingsområden för stadsdelsnämnderna, vilket inneburit att det tagit betydligt längre tid att finna formerna för detta arbete.

Stadsdelsnämnderna redovisar svårigheter att permanenta/implementera åtgärder i de fall där effekterna fortfarande är oklara. De ger samtidigt uttryck för behovet att arbeta vidare utifrån en större helhetssyn på stadsdelarnas utveckling. Detta har också påverkat utformningen av stadens riktlinjer för arbetet med "Stadsdelsförnyelsen".

Förutsättningarna för att implementera olika åtgärder påverkas också av att stadsdelsnämndernas ekonomiska situation är begränsad. De har dock överlag hittat former för att ta tillvara viktiga erfarenheter och nya kunskaper. Särskilt gäller detta i frågan om att ta tillvara nya samverkansformer.

För att exempelvis genomföra insatser för arbetslösa eller utbildning av pedagoger i den omfattning som skulle behövas, krävs resurser som stadsdelsnämnderna saknar inom ordinarie budget. Framförallt är det svårt för dessa att hitta lösningar inom områden som normalt inte anses ingå i deras ansvar, som t.ex. folkhälsa.

Erfarenheterna

Det som av stadsdelsnämnderna i övrigt beskrivs som de viktigaste positiva erfarenheterna och framgångarna utifrån storstadsarbetet är:

- Utrymme har skapats för metodutveckling och ifrågasättande av invanda arbetssätt i en hårt ekonomiskt pressad organisation.
- Nya lokala nätverk och samverkansformer har skapats mellan olika lokala aktörer. Dessa kommer att utgöra en tillgång när arbetet fortsätter med ordinarie resurser.
- Medvetenheten har ökat om betydelsen av att engagera boende i det lokala utvecklingsarbetet. Här återstår dock mycket arbete för att utveckla formerna – men frågan är aktuell.
- Kraven på regelbunden rapportering och på uppföljning/utvärdering av arbetet har tvingat fram eftertanke, struktur och ett utvecklingstänkande som kommer att leva vidare.
- Kunskapen och medvetenheten om viktiga framgångsfaktorer i ett lokalt utvecklingsarbete har ökat bland annat genom utvärderingar, erfarenhetsutbyte och genom utvecklingen av kontakter mellan forskare och praktiker.

De viktigaste bristerna i arbetet som stadsdelsnämnderna pekar på är:

- Arbetet med det lokala utvecklingsavtalet blev inte det långsiktiga utvecklingsarbete som förespeglades i storstadspropositionen. Regeringens åtagande uppfattas som ett ”projekt” i raden av andra ”satsningar”
- Helhetstänkande tar lång tid att uppnå. Storstadsarbetet gav stöd till ett sådant helhetstänkande. Det finns nu risk för en återgång till ”sektorstänkande”. Detta gäller såväl statliga myndigheter som kommuncentrala enheter. Stadsdelsnämnderna blir då åter ”ensamma” om att försöka arbeta utifrån ett större helhetsperspektiv.
- Det finns en tröghet i stora förvaltningsapparater som gör det svårt att få genomslag för utvecklingsarbetet och nya sätt att tänka – både på den lokala och på den centrala nivån. För detta krävs tydliga riktlinjer och uthållighet i arbetet.
- Viktiga aspekter har saknats i storstadsarbetet. Vissa är av avgörande betydelse för arbetet med att minska segregationen. Det gäller framförallt bostadsfrågorna och diskrimineringsfrågorna.
- Enskilda stadsdelsnämnder kan inte ensamma lösa uppgiften att bryta segregationen. Däremot kan de ge värdefulla bidrag i arbetet med att hantera effekterna av segregationen.

Demokratisk delaktighet

De ibland snabba och intensiva satsningar som föreslås från statens sida inför ett stundande val ger sannolikt inte någon större effekt på valdeltagandet, vilket rapporter och valresultatet visar. Antaganden om att valdeltagandet skulle ha blivit ännu lägre om särskilda insatser inte genomförts är tveksamma. Insatser för ökat valdeltagande är mycket angelägna men måste sättas in i ett större sammanhang som rör medborgarnas förtroende, inflytande och tilltro till den demokratiska processen. Det är både en statlig angelägenhet och ett ansvar för de politiska partierna att ändra den nuvarande utvecklingen.

Det är dock viktigare att demokratiarbetet pågår kontinuerligt än att göra kortsiktiga satsningar i samband med valen.

Trygghet och trivsel

För att motverka boendesegregationen är det av stor vikt att de mest eftersatta områden får tillgång till en välutvecklad och fungerande service i form av affärer, myndigheter, skola och fritid som ett sätt att öka områdets attraktivitet och därmed minska/motverka omflyttning. En annan faktor är att kunna erbjuda en varierande boendeform som kan ge området större stabilitet. Tyvärr måste i detta perspektiv konstateras att några statliga verksamheter lämnat områdena, exempelvis försäkringskassan i Tensta och posten i Husby.

Utvecklingen

Det krävs hög medvetenhet och kompetens i de berörda stadsdelarna för att hålla en för medborgarna trovärdig kurs i ett långsiktigt lokalt utvecklingsarbete, trots att förutsättningarna för arbetet ofta förändras bl.a. genom olika satsningar med olika mål och inriktning. Ett långsiktigt metod- och kunskapsutvecklingsarbete måste dock kunna bedrivas samtidigt som hänsyn tas till dessa skiftande förutsättningar. Samtliga stadsdelsnämnder som ingått i storstadssatsningen har lagt grunden till ett sådant långsiktigt utvecklingsarbete.

Samverkan

Staden har ett välutvecklat och långtgående samarbete med arbetsförmedlingen i de delar av utvecklingsarbetet som gäller sysselsättning och ut-bildning för vuxna. Samverkan med försäkringskassan sker främst inom de lokala medborgarkontoren och därutöver i enskilda ärenden. När det gäller närpolisen har samverkan utvecklats inom ramen för de lokala brottsförebyggande råd som startat. De statliga myndigheterna deltar dock inte i någon större utsträckning i det mer övergripande strategiska arbete som gäller stadsdelarnas totala utveckling.

Staden har i olika sammanhang under året framfört till storstadskansliet vid regeringskansliet att en fortsatt och långsiktig samverkan mellan olika myndigheter kräver att de olika huvudmännen deltar på lika villkor – och har egna öronmärkta medel avsatta för den lokala samverkan. Hittills har endast arbetsförmedlingen tilldelats särskilda resurser för medverkan i storstadsarbetet. Detta har också avspeglats i betydligt bättre förutsättningar för samverkan.

Stadens och statens insatser ska komplettera varandra, vilket innebär att de samtidigt och tillsammans ska skapa goda förutsättningar för tillväxt och utveckling i de berörda områdena. För att tydliggöra dessa problemställningar och lösa eventuella målkonflikter samt klargöra vem som tar ansvar för olika typer av åtgärder krävs samverkan mellan staden och staten på såväl central som lokal nivå.

Insatserna ska bygga på en analys av den lokala situationen. Det kan exempelvis innefatta en kartläggning av stadsdelsnämndsområdets näringsliv och dess arbetskraftsbehov samt prioriteringar av målgrupperna för stadsdelsnämndsområdets arbetsmarknadsinsatser. Uppdrag och mål måste korrelera för att samverkan ska kunna ge de optimala/önskade effekterna.

De lokala parterna (stadsdelsnämnder/facknämnder, arbetsförmedling, försäkringskassa, näringsliv m.fl.) ska med utgångspunkt från mål och strategier komma överens om vilka aktiviteter/åtaganden som behöver genomföras och hur samverkan ska ske. Detta sker också med utgångspunkt från de nya riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken som staden antagit.

Stadsdelsnämndernas rapporter

Nedanstående redovisning är citat direkt ur stadsdelsförvaltningarnas skriftliga beskrivningar.

Husby

(Ur lägesrapport från Kista stadsdelsnämnd)

Sammanfattning

Förvaltningen har fått i uppdrag att lämna en lägesrapport och verksamhetsberättelse för storstadssatsningen i Husby under år 2005. Rapporten ska utgöra underlag för Stockholms kommunövergripande årsredovisning till storstadsdelegationen, som på detta sätt vill följa utvecklingsarbetet i stadsdelarna; även om inga nya medel anslagits.

Rapporten redovisar hur storstadsarbetet avslutats och hur de tilldelade uppföljningsresurserna använts, sam hur framtidsscenarioarbetet, i samverkan med de övriga Järva-stadsdelarna, framskrider.

Storstadssatsningen i Husby avslutades hösten 2003. Kista stadsdelsnämnd beslutade att såväl den kommunala Ytterstadssatsningen som regeringens Storstadssatsning i och med att de tilldelade ekonomiska resurserna fördelats skulle avslutas och det kvarvarande uppdraget ingå i ett samlat utvecklingsarbete i Kista.

I samma ärende fastställdes riktlinjer för stadsdelens utvecklingsarbete samt det lokala arbetet med Stockholm stads stadsdelsförnyelseprojekt. Samtliga utvecklingsprojekt; kompetensfonden,

stadsdelsförnyelsen och olika EU-projekt skulle organiseras i nära samverkan med den ordinarie verksamheten. Det samordnade ansvaret för stadsdelsförnyelsen och uppföljningsarbetet av storstadssatsningen lades på avdelningen Integration Arbetsmarknad Kultur.

Genomförande av åtgärdsplan

I oktoberrapporten 2004 redovisade vi hur de processer och metodutvecklingsinsatser som startats med medel från storstadssatsningen fortlevde och utvecklades inom ramen för ordinarie verksamhet eller i samverkan med andra myndigheter eller organisationer. I många fall skedde detta med annan extern finansiering som EU-medel, kompetensfondspengar eller stadsdelsförnyelse.

Denna situation gäller fortfarande; vi kan glädjas åt att processer som Kista studie- och arbetscenter, Kista Kompetens Center, Mötesplats Kista, Stockholm Matchning fortlever som viktiga resurser i stadsdelen. Metodutveckling inom skolan med bland annat språkutveckling, kultursatser, hälsa och fritid utvecklas vidare och sprids till fler skolenheter vid sidan av Husby. Samverkan med föreningar och boende är en källa till ökad förståelse för förvaltningens verksamheter i lokalområdet och samtidigt bättre förutsättningar för dialog.

Det demokratiska arbetet

Dialogen och samarbetet med boende och lokala föreningar som byggdes upp under arbetet med storstadssatsningen har gett oss kunskap och erfarenheter i arbetet med nya satsningar. Nätverk och föräldradiolog har utvecklat nya processer och stärkt samarbetet. När det gäller ungdomar är det senare inte lika självklart; ungdomsgrupper tröttnar snabbare – nya mötesformer och bemötanden krävs.

Uppföljningsmiljonen

De kvarvarande resurserna har samordnats inom Integration Arbetsmarknad Kultur på halvtid tillsammans med annat utvecklingsarbete. Stadsdelen har deltagit i de seminarier som anordnats på uppdrag av storstadsdelegationen. Vi har ingått i en fokusgrupp kring den samlade nationella utvärderingen som genomförs av Helen Lahti Edman.

För att sprida kunskaper om Integration och interventionsarbete har Kista arrangerat två egna seminarier. Det första, där Elahe Mulahasani presenterade sin rapport och Massoud Khamali föreläste om sitt regeringsuppdrag och sin studie av den strukturella diskrimineringen i Sverige. Målgrupp för seminariet var förvaltningsanställda, samverkanspartners och boende. Det andra seminariet genomfördes i samverkan med Uppsala universitet och RESTATE – projektet. Roger Andersson redovisade en studie om boende och miljonprogramsområden i Sverige och i Europa. Även till detta seminarium inbjöds såväl boende som anställda i stadsdelen. Arbetet med seminarier kommer att fortsätta under hösten och nästa år.

Kista deltog på den internationella konferensen i Ljubljana som avslutade RESTATE - projektet, där Husby under flera år har ingått som studieobjekt och vi har deltagit i referensgrupper och intervjuundersökningar vid ett flertal tillfällen.

Uppföljningsresurser har också använts för att underlätta införlivande av den sociala träffpunkten för långtidssjukskrivna och arbetslösa, Träff 12:an, i Akalla. Träff 12:an ingår numera inom avdelningen Individ och Familj; men det är trots försök att utveckla verksamheten, osäkert hur den ska överleva. Världsmusikfestivalen fick också stöd att överleva innan annan extern finansiering ordnats. Skapa och Lära – ett språk- och metodutvecklingsprogram, fick hjälp under ett par månader när arbetet skulle spridas till fler skolenheter och budget saknades.

Framtidsscenario

Husby samverkade med Rinkeby och Spånga Tensta när det gällde att tillsammans med boendeta fram en scenariobild för tankar om framtiden. Ett gemensamt tjänsteärende med förslag på fortsatta åtaganden presenterades för de tre stadsdelsnämnderna – och godkändes. De förslagna åtgärderna är ett gemensamt arbetsmarknadsprojekt för dem som står längst ifrån arbetsmarknaden, en gemensam Kulturkatalog, fortsatt planering och utveckling av det gemensamma

Järvafältet samt stöd till föreningar att bilda ett Järva Föreningsforum. De föreslagna åtgärderna bygger på idéer som de boende prioriterat.

Arbetet med en Kulturkatalog har påbörjats; en kulturarbetare från Husby har genomfört en förstudie, finansierad med framtidsscenariemedel. En ansökan har lämnats till Integrationsförvaltningen – och beviljats medel för att färdigställa en kulturkatalog. En projektgrupp ska nu bildas och arbetet komma igång under hösten. Arbetsmarknadsprojektet utvecklas med medel från kompetensfonden. Järvafältets framtid diskuteras på många håll inom staden och i olika framtidsvisioner; till exempel Kista-visionen. Samarbetet med Färgfabriken, som också använder Järvafältet som ett exempel i Stockholm at Large – projektet, har fortsatt och inför hösten och år 2006 planerar vi att delta i del III. Slutligen ska det lokala samlade föreningslivet bjudas in till att diskutera hur man kan stärka föreningarnas ställning i ett Föreningsforum.

Rinkeby

(Ur lägesrapport från Rinkeby stadsdelnämnd)

RESULTATREDOVISNING

Genomförande av åtgärdsplan

Det senaste tillskottet till storstadssatsningen var den s.k. ”miljonen”. 5 miljoner kronor avsattes i vårpropositionen för 2003 (totalt 40 miljoner kronor till samtliga kommuner som ingått i storstadssatsningen). Pengarna fördelades jämt över de stadsdelar inom Stockholms Stad som ingått i storstadssatsningen, d.v.s. 1 miljon vardera. I avtalet med regeringen anges det att dessa pengar endast får användas för att ... ”fullfölja och vidareutveckla arbetet med framtidsscenarioer som ett strategiskt instrument för stadsdelarnas utveckling tillsammans med andra aktörer i ett regionalt perspektiv.” Man vill stödja övergången till ett lokalt utvecklingsarbete byggt på ordinarie resurser.

Framtidsverkstäder har genomförts gemensamt med stadsdelarna Spånga-Tensta och Kista. Rinkeby har dessutom genomfört en större undersökning under våren 2004 bland rinkebyborna. Undersökningen ledde till att ett antal lokala mål togs fram. De lokala målen är utgångspunkten för det lokala utvecklingsarbetet i stadsdelen. Samtliga nya åtgärder initieras av rinkebyborna och arbetas fram gemensamt med andra aktörer såsom stadsdelsförvaltningen.

Mål/utvärdering

Rinkeby stadsdelsförvaltning har inte haft några pågående insatser inom ramen för storstadssatsningen under 2005. De insatser som implementerats i ordinarie verksamhet redovisades i oktoberberapporten 2004. ”Miljonen” är ett instrument för att skapa strategier för det fortsatta utvecklingsarbetet inom ordinarie strukturer.

Underifrånperspektivet

De erfarenheter som gjorts inom storstadssatsningen har haft stor betydelse i det fortsatta arbetet med lokala utvecklingsfrågor. Utvärderingsrapporterna från dels Södertörns högskola och dels Justitiedepartementet har varit viktiga verktyg i att utveckla arbetet som idag till stor del fokuserar på Stockholms stads satsning Stadsdelsförnyelsen. Framför allt har Rinkeby stadsdelnämnd tagit fasta på kritiken med målgruppens deltagande. Idag initieras samtliga insatser enbart av rinkebyborna själva. Arbetet ses dock som en process där samtliga viktiga aktörer ingår i formuleringen av insatsen inklusive medborgarna t.ex. stadsdelsförvaltning, bostadsbolag eller polisen. De flesta insatserna drivs dessutom av rinkebyborna själva men med en nära anknytning till Rinkeby stadsdelsförvaltnings ordinarie verksamhet.

Jämställdhetsperspektivet har i det fortsatta arbetet lyfts fram där samtliga nya insatser ska ta hänsyn till könsperspektivet i verksamheten.

Samverkan

Många av insatserna inom Storstadssatsningen har drivits vid sidan av ordinarie verksamheter. Erfarenheterna från projekten har inte lett till den långvariga förändring som önskats, utan insatsen har avslutats då pengarna tagit slut. Detta har många stadsdelar erfarit och Rinkeby stadsdelsnämnd har pekat på nödvändigheten av bättre samverkan mellan lokala aktörer. Samverkan sker idag på ett flertal nivåer. Framför allt är dagens insatser och projekt närmare knutna till Rinkeby stadsdelsförvaltnings ordinarie verksamhet med förhoppning att projekten lättare kommer att implementeras, som verksamhet eller som erfarenhet.

Jämställdhetsperspektiv

Rinkeby stadsdelsnämnd driver jämställdhetsfrågorna starkt och detta lyfts fram inom den ordinarie verksamheten såväl inom utvecklingsarbetet. Samtliga nya insatser ska ta hänsyn till könsperspektivet i verksamheten. Stödet till kvinnor och flickor prioriteras eftersom dessa vanligtvis inte gör sig hörda i samband med utvecklingen av stadsdelen.

Fortsatt framtida arbete

De projekt som gjorts och fortfarande görs inom det lokala utvecklingsarbetet är ett positivt inslag i stadsdelar som Rinkeby. Tidigare och nuvarande projekt har utvecklat olika verksamheter samtidigt som det har skapat en ökad samverkan mellan såväl kommunala verksamheter, andra aktörer som, framför allt, medborgare. Förutsättningarna för att fortsätta det lokala utvecklingsarbetet även efter att Storstadssatsningen, Stadsdelsförnyelsen och Kompetensfonden upphör ses dock som begränsade. De extra resurser som tilldelas stadsdelar som Rinkeby är ett viktigt inslag i att utveckla nya metoder och modeller för medborgarinflytande och samverkan.

Trots det arbete som gjorts och de erfarenheter som vunnits genom satsningarna finns det mer att arbeta för. Stadsdelen har kommit en bit på väg men många faktorer i omvärlden och i närsamhället påverkar hela tiden arbetets riktning. Förutsättningarna för att Rinkeby ska komma förbi de utestängande faktorer som påverkar stadsdelen och dess invånare ökar med hjälp av satsningarna.

Tensta

(Ur lägesrapport från Spånga-Tensta stadsdelsnämnd)

Några åtgärder inom storstadssatsningen har fortsatt 2005. En del åtgärder som tidigare avslutat sin finansiering genom storstadssatsningen har fortsatt med annan finansiering. Exempelvis Lunda Nova näringslivscenter finansieras bl.a. genom kompetensfonden.

Stärka språkutvecklingen/förbättra betygsresultatet

Särskilda språkutvecklingsåtgärder

Språkutvecklingsanalys, kompetensutveckling för pedagoger inom förskola och grundskola läsåret 2004-2005, 24 pedagoger deltog, samt handledning för samtliga som deltagit, fortsätter under hösten 2005.

Framtagande av en broschyr om språkutvecklande arbetssätt i stadsdelens förskolor och skolor

Stadsdelens år 5 och år 9 elever deltar i laborationer inom forskarprogrammet på Tensta gymnasium, utvecklingsarbete inom området naturvetenskap vilket påbörjades 2002 och kommer att permanentas år 2006.

Språkutveckling är ett prioriterat område i våra förskolor och grundskolor och språkutvecklingsansvariga pedagoger har regelbundna inbokade möten med stadsdelens samordnare för språkutvecklingsområdet. Samordnaren är en länk mellan fältet och Barn och ungdomschef. Denna organisation möjliggör kontinuitet och prioritering av stadsdelens språkutvecklingsarbete/pedagogiskt utvecklingsarbete.

Åtgärder inom Målområdet har kunnat fortsätta genom finansiering från Stockholms stads kompetensfond. Satsningen på kompetensutveckling inom området språkutveckling för pedagoger inom förskola och skola är ett prioriterat område även inom kompetensfonden.

En åtgärd som finansieras med medel från kompetensfonden och med-finansiering från avdelningen för Barn och ungdom är kompetensutveckling för pedagoger 5p i Entreprenöriellt lärande, samverkan mellan Lunda-Nova näringslivscenter, Lärarhögskolan och Barn och ungdom.

Trygghet och trivsel

Medborgarkontoret

Medborgarkontoret är ett offentligt servicekontor där medborgarna erbjuds information och vissa tjänster i kommunala, landstingskommunala och statliga frågor.

Antalet besök till och med augusti 2005 var drygt 76 000. Prognosen för året ser därmed ut att komma upp i ca 115 000 besök, vilket är en ökning med ca 7 % jämfört med 2004. Hit kommer en stor del av de boende i Tensta-Hjulsta, här kan alla nå sina målgrupper! Vi har både muntlig och skriftlig information, utställningar, självservicebureåer och personlig service.

Storstadsmedlen har varit avgörande för att kunna bibehålla kvaliteten och fortsätta utveckla Medborgarkontoret. Vi har kunnat tillmötesgå och genomföra olika uppdrag som har kommit till oss och förbättra kontorets mottagnings-/ besökarmiljö. Arbetsmiljöinsatser har kunnat genomföras. Besökarnas väntrum har förbättrats både när det gäller trivsel och funktion.

Under hösten planeras kompetenshöjande verksamheter och personalens arbetsmiljö kommer att förbättras. Kontors- och ergonomisk utrustning kommer att förnyas i viss utsträckning.

Under 2005 har vi fortsatt att arbeta med metodutveckling i vårt mottagande och bemötande av kontorets besökare. På kontoret arbetar tre olika myndigheter: Stadsdelsförvaltningens samhälls- och konsumentvägledare, delar Arbetsförmedlingens Direktservice och delar av Försäkringskassans Kundmottagning. Till verksamheterna fogas periodvis även andra öppna former av offentlig service såsom studie- och yrkesvägledare, personligt ombud, Skatteverket, Valnämnden, Migrationsverkets Upplysningen med flera. Vi har goda erfarenheter av denna kombination av myndighetstjänster. Allt detta kräver mycket arbete i form av planering, marknadsföring och dokumentation. Med hjälp av storstadsmedel har vi kunnat frigöra kontorets personal till dessa utvecklingsuppgifter.

Arbetsmetoderna innebär att utgå från den aktuella situationen, lyssna, visa respekt, följa besökarens logik och anpassa vägledningen till den samtidigt som vi lämnar korrekt information och visar alternativa handlingsvägar som är gångbara för att uppnå bästa möjliga resultat. Kontorets serviceutbud revideras efter besökarnas önskan och behov. Handläggarnas höga kompetens och kreativitet är viktigt och utvecklas ständigt. Personalen får vidareutbildning och regelbunden handledning. Med hjälp av storstadsmedel har vi kunnat finansiera kostnader inköp, personal och personalutveckling.

De arbetsmetoder som vi har utvecklat och fortsätter att utveckla skulle med fördel kunna förverkligas, tas i bruk, på andra håll inom myndigheterna.

Tillgång till kultur och Ungdomars trygghet och fritid

Ungdomars fritid:

En skidresa till Hassela 11/3 -13/3 för ungdomar från Spånga och Tensta i integrationssyfte.

Lägerverksamhet:

Ett läger har anordnats genom fältassistenterna 6-8 maj 2005. På lägret deltog en grupp pojkar i riskzon. Lägret anordnades på Gotland.

Ett ungdomsarrangemang i Spångafolkkan anordnades 2005-03-12. Syftet var att ungdomar från Tensta möter ungdomar från Spånga.

Breddidrott i syfte att fånga upp ungdomar som inte är medlemmar i idrottsföreningar att möjliggöra spontanidrott.

Kulturaktiviteter för ungdomar, teater- och operettföreställningar, för skolår 7-9 i samverkan med stadsdelens kultursamordnare

Rågsved

(Ur lägesrapport från Vantörs stadsdelnämnd)

Rågsved är en av fem stadsdelar i Stockholm som varit aktuell för storstadssatsningens utvecklingsarbete. Denna rapport redogör för arbetet med storstadssatsningen/utvecklingsfonden för perioden januari-juni år 2005 inom ett antal områden, som begärts av Stockholms stads stadsledningskontor.

Avvikelser i rapporten är att Mobiliseringen och kompetensen som avslutades under 2004 med medel från storstadssatsningen redovisas här.

Redovisningen i matrisen uppvisar totalsumman under perioden
Avslutade projekt under 2004 och tidigare redovisas här som text.

Mobiliseringen och kompetensen

Mobiliseringen och kompetensen erhöll 1mkr från storstadssatsningen.

Medlen användes delvis till delar av hyreskostnader till en lokal i Rågsved

Detta möjliggjorde att projektet kunde vidareutveckla samarbete och utveckla metoder i arbetet med de arbetslösa. Den andra delen av medlen användes till att bekosta lön till en yrkesvägledare.

Projektet samverkar bla med AF, FK, primärvården och psykiatri.

Andra samverkande stadsdelar är Farsta, Skarpnäck och Enskede/Årsta, Det här samarbetet har resulterat i att stadsdelarna har gått samman i en basverksamhet för arbetslösa. Projektet avslutades 2004 och har inplanterats i den ordinarie verksamheten.

Finansieringen sker till största delen med medel från kommunens kompetensfond vid sidan av stadsdelens ordinarie budget.

Det långsiktiga arbetet består i att fortsätta utveckla metoderna tillsammans med de andra stadsdelarna vilket på sikt gör det enklare att klara hela finansieringen inom den ordinarie budgeten.

Språkutveckling i förskolan och grundskolan

Projektet avslutades 2003 och har inplanterats i den ordinarie verksamheten. Finansieringen sker med medel från kommunens kompetensfond vid sidan av medel från stadsdelens ordinarie budget.

Breddad ungdomsmottagning

Projektet avslutades 2004. Målet med insatserna var att öka antalet pojkar i åldern 13-23 år på ungdomsmottagningen i Rågsved. Då flickorna är i majoritet på ungdomsmottagningar ville förvaltningen genom projektet öka andelen pojkar där. Andelen pojkar på mottagningen har ökat med ca 7-10 % genom projektet.

Målgruppen rekryterades genom studiebesök på skolorna, öppet hus på ungdomsmottagningen samt genom att anställa en manlig kurator. Den manlige kuratorn har genom storstadssatsningsmedel fått lön perioden 2003.10.01-2004.10.31. Därefter har inga storstadsmedel utbetalats till projektet. Projektet har istället permanentats med en halvtids kuratorstjänst i den ordinarie verksamheten.

Somalisk catering

Projektet Somalisk catering startades av en grupp kvinnor i syfte att göra deltagarna självförsörjande genom att bedriva kommersiell cateringverksamhet.

Stadsdelsnämnden fattade beslut om medelstöd om 622 tkr, 2001.02.22. Syftet var att kvinnorna skulle bli självförsörjande före 2002.06.30. Till dags datum har inga kvinnor blivit självförsörjande genom projektet. Kvinnorna fortsätter att arbeta med projektet men tillvägagångssättet har ändrats.

Utvecklingsfonden

Från utvecklingsfonden har förbrukats totalt 501tkr under perioden.

Skärholmen

(Ur lägesrapport från Skärholmens stadsdelnämnd)

Erfarenheter

Genom storstadssatsningen och det lokala utvecklingsavtalet har ett utvecklingsarbete skett som annars inte skulle vara möjligt inom ramen för ordinarie budget. Många av de insatser som genomförts har handlat om metodutveckling, framför allt inom förskola/skola och inom arbetsmarknadsområdet.

Jobbcentrum i Skärholmen skulle inte kunna ha utvecklats till vad det är idag utan den möjlighet som storstadssatsningen har gett. Inom målområde *Ökad sysselsättning* organiserades alla enskilda insatser under Jobbcentrum. Samverkan med och förutsättningar för utökad samverkan med andra myndigheter och förvaltningar blev på det viset goda.

Inom målområdet *Språkutveckling skola/förskola* fanns 17 olika enskilda insatser som inte hade någon gemensam samordning på det sättet som jobbcentrum och var därför svåra att följa upp. Många goda idéer om att utveckla arbetet inom skola och förskola fick skjuts genom att tid och pengar avsattes. En erfarenhet som tagits tillvara och utvecklats är vikten av att involvera föräldrar i tvåspråkiga barns språkutveckling. Inom stadsdelsförnyelsen finns idag insatser som bygger på dialog med föräldrar både för de allra minsta barnen och för de lite äldre ungdomarna.

När det gäller målområdet *Trygghet och Trivsel* har samverkan mellan stadsdelsförvaltning, bostadsbolagen och polisen varit centralt. Ett brottsförebyggande arbete med unga har också etablerats genom en extra resurs i skolorna som arbetar med ungdomars attityder kring rasism och diskriminerande strukturer.

Implementering

Eftersom Skärholmen haft en, enligt Nihad Bunar 2004, "inbäddad organisation" redan från starten så har implementeringen av metoder och nya kunskaper varit smidig.

Insatserna inom förskolor/skolor som gäller barns språkutveckling har utvecklat nya metoder och en större medvetenhet hos pedagogerna när det gäller att arbeta med barn som har annat modersmål än svenska. De flesta insatser fortsätter inom ordinarie verksamhet och/eller inom kompetensfonden och stadsdelsförnyelsen.

Jobbcentrum har etablerat varaktig samverkan med både andra stadsdelsförvaltningar och med statliga organ som Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Idag har SFI-skolan ett mer flexibelt arbetssätt än tidigare. Kommunala arbetsmarknadspolitiken har hittat arbetsformer för samverkan med Arbetsmarknadsverket och AF. Ett gott samarbete har utvecklats genom storstadssatsningsarbetet och arenor har öppnats för samverkan över gränser mellan olika myndigheter. Många insatser som handlat om metodutveckling fortsätter inom ordinarie verksamheter, andra är idag finansierade genom stadens kompetensfond.

Det framtida arbetet

Utvecklingsarbetet fortsätter! I de framtidsscenarioarbeten som har genomförts tillsammans med lokala politiker, tjänstemän och framför allt boende i området finns en röd tråd om ökad demokrati och ökad delaktighet. Inom förskola/skola fortsätter arbetet med tvåspråkiga barns språkutveckling, nu med mer medverkan och dialog med föräldrar än tidigare. För att öka ungdomars delaktighet har ett ungdomsråd bildats som ska inflytande över frågor som rör ungdomars fritidsverksamhet. Inom stadsdelsförnyelsen finns för närvarande 12 insatser som är inriktade mot ungdomars delaktighet på ett eller annat sätt.

Storstadssatsningen 2005

5. De sista resterna av storstadssatsningsmedlen 250 tkr har använts till förstärkning av det lokala brottsförebyggande rådet i form av en extra resurs i skolorna som arbetar förebyggande bland ungdomar.

”Oktoberrapport 2006”**Storstadsarbetet i Stockholms Stad***Inledning*

Arbetet startade i begränsad omfattning hösten 1999. Det var först i början av år 2000 som samtliga berörda stadsdelsnämnder redovisade en genomarbetad och prioriterad åtgärdsplan som omfattade alla målområden. Verksamheten bedöms av nämnderna ha nått ”full volym” hösten 2000 och har därefter legat på denna nivå även 2001.

Arbetet har fr.o.m. 2003 i huvudsak bedrivits inom målområdena ”Ökad förvärvsfrekvens/Minskat behov av försörjningsstöd” och ”Förbättrade skolresultat”. Bredden i arbetet har dock varierat mellan stadsdelsnämnderna utifrån att man lokalt gjort olika bedömningar av vilken typ av åtgärder som bäst främjar den lokala tillväxten.

Stadsdelsnämndernas arbete har inriktats på att finna former för hur erfarenheter, metoder och i vissa fall även konkreta verksamheter ska kunna överföras i ordinarie verksamhet, ges annan finansiering eller i vissa fall avslutas. På den mer övergripande nivån har arbetet främst fokuserats på att hitta former för ett fortsatt lokalt utvecklingsarbete utan statliga projektmedel.

Erfarenheterna

Det som av stadsdelsnämnderna i övrigt beskrivs som de viktigaste positiva erfarenheterna och framgångarna utifrån storstadsarbetet är:

- Utrymme har skapats för metodutveckling och ifrågasättande av invanda arbetssätt i en hårt ekonomiskt pressad organisation.
- Nya lokala nätverk och samverkansformer har skapats mellan olika lokala aktörer. Dessa utgör en tillgång när arbetet fortsätter med ordinarie resurser.
- Medvetenheten har ökat om betydelsen av att engagera boende i det lokala utvecklingsarbetet. Här återstår dock mycket arbete för att utveckla formerna – men frågan är aktuell.
- Kraven på regelbunden rapportering och på uppföljning/utvärdering av arbetet har tvingat fram eftertanke, struktur och ett utvecklingstänkande som kommer att leva vidare.
- Kunskapen och medvetenheten om viktiga framgångsfaktorer i ett lokalt utvecklingsarbete har ökat bland annat genom utvärderingar, erfarenhetsutbyte och genom utvecklingen av kontakter mellan forskare och praktiker.

De viktigaste bristerna i arbetet som stadsdelsnämnderna pekar på är:

- Arbetet med det lokala utvecklingsavtalet blev inte det långsiktiga utvecklingsarbete som förespeglades i storstadspropositionen. Regeringens åtagande uppfattas som ett ”projekt” i raden av andra ”satsningar”
- Helhetstänkande tar lång tid att uppnå. Storstadsarbetet gav stöd till ett sådant helhetstänkande. Det finns nu risk för en återgång till ”sektorstänkande”. Detta gäller såväl statliga myndigheter som kommuncentrala enheter. Stadsdelsnämnderna blir då åter ”ensamma” om att försöka arbeta utifrån ett större helhetsperspektiv.
- Det finns en tröghet i stora förvaltningsapparater som gör det svårt att få genomslag för utvecklingsarbetet och nya sätt att tänka – både på den lokala och på den centrala nivån. För detta krävs tydliga riktlinjer och uthållighet i arbetet.
- Viktiga aspekter har saknats i storstadsarbetet. Vissa är av avgörande betydelse för arbetet med att minska segregationen. Det gäller framförallt bostadsfrågorna och diskrimineringsfrågorna.
- Enskilda stadsdelsnämnder kan inte ensamma lösa uppgiften att bryta segregationen. Däremot kan de ge värdefulla bidrag i arbetet med att hantera effekterna av segregationen.

Långsiktigt utvecklingsarbete

Det krävs hög medvetenhet och kompetens i de berörda stadsdelarna för att hålla en för medborgarna trovärdig kurs i ett långsiktigt lokalt utvecklingsarbete, trots att förutsättningarna för arbetet ofta förändras bl.a. genom olika satsningar med olika mål och inriktning. Ett långsiktigt metod- och kunskapsutvecklingsarbete måste dock kunna bedrivas samtidigt som hänsyn tas till dessa skiftande förutsättningar. Samtliga stadsdelsnämnder som ingått i storstadssatsningen har lagt grunden till ett sådant långsiktigt utvecklingsarbete.

Samverkan

Staden har ett välutvecklat och långtgående samarbete med arbetsförmedlingen i de delar av utvecklingsarbetet som gäller sysselsättning och utbildning för vuxna. Samverkan med försäkringskassan sker främst genom regelbundna samverkansträffar och lokala överenskommelser om konkreta gemensamma insatser. När det gäller närpolisen har samverkan utvecklats inom ramen för de lokala brottsförebyggande råd som startat. De statliga myndigheterna deltar dock inte i någon större utsträckning i det mer övergripande strategiska arbete som gäller stadsdelarnas totala utveckling.

Staden har i olika sammanhang under året framfört till storstadskansliet vid regeringskansliet att en fortsatt och långsiktig samverkan mellan olika myndigheter kräver att de olika huvudmännen deltar på lika villkor – och har egna öronmärkta medel avsatta för den lokala samverkan.

Stadens och statens insatser ska komplettera varandra, vilket innebär att de samtidigt och tillsammans ska skapa goda förutsättningar för tillväxt och utveckling i de berörda områdena. För att tydliggöra dessa problemställningar och lösa eventuella målkonflikter samt klargöra vem som tar ansvar för olika typer av åtgärder krävs samverkan mellan staden och staten på såväl central som lokal nivå.

Insatserna ska bygga på en analys av den lokala situationen. Det kan exempelvis innefatta en kartläggning av stadsdelsnämndsområdets näringsliv och dess arbetskraftsbehov samt prioriteringar av målgrupperna för stadsdelsnämndsområdets arbetsmarknadsinsatser. Uppdrag och mål måste korrelera för att samverkan ska kunna ge de optimala/önskade effekterna.

De lokala parterna (stadsdelsnämnder/facknämnder, arbetsförmedling, försäkringskassa, näringsliv m.fl.) ska med utgångspunkt från mål och strategier komma överens om vilka aktiviteter/åtaganden som behöver genomföras och hur samverkan ska ske. Detta sker också med utgångspunkt från de nya riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken som staden antagit.

Dessa synpunkter ligger också till grund för stadens ställningstagande till de pågående förhandlingarna med storstadskansliet om ett eventuellt nytt lokalt utvecklingsavtal.

Bilaga: Stadsdelsnämndernas rapporter

Bilaga 1

Stadsdelsnämndernas rapporter

Nedanstående redovisning är citat direkt ur stadsdelsförvaltningarnas skriftliga beskrivningar.

Husby

(Ur lägesrapport från Kista stadsdelsnämnd)

Storstadssatsningen i Husby avslutades hösten 2003 i och med att de tilldelade ekonomiska resurserna i huvudsak förbrukats. Det kvarvarande uppdraget inom regeringens storstadssatsning ingår i ett samlat utvecklingsarbete i Kista och samordnas inom ordinarie verksamhet tillsammans med kommunens satsningar genom kompetensfonden och stadsdelsförnyelsen. De bägge senare avslutas vid årsskiftet 2006 – 2007.

I vår oktoberrapport 2004 redovisade vi hur de processer och metodutvecklingsinsatser som startades med medel från storstadssatsningen fortlever och utvecklas inom ramen för ordinarie verksamhet eller i samverkan med andra myndigheter eller organisationer.

Kista studie- och arbetscenter, Kista Kompetens Center, Mötesplats Kista och Stockholm Matchning lever vidare och utgör viktiga resurser inom arbetsmarknadsarbetet i stadsdelen. Framtiden för de större resurskrävande matchningsprojekten är dock oviss, då kompetensfonden upphör nästa år.

Metodutveckling inom skolan med bland annat språkutvecklingsinsatser, Skapa och Lära, kultur, hälsa och ungdomsinsatser fortsätter att utvecklas och spridas till stadsdelens övriga skolor utanför Husby.

Dialogen och samarbetet med boende och lokala föreningar som byggdes upp under arbetet med storstadssatsningen fortsätter och ger oss kunskap och erfarenheter till nytta för arbetet med nya satsningar. Dialogmöten är också en källa till inblick och förståelse för förvaltningens verksamheter i lokalområdet. Inom nätverk där boende och tjänstemän träffas utvecklas idéer till utvecklat samarbete och nya insatser som t.ex. familjekollo, dialogmöten i skolan och föräldrasamverkan.

Framtidsscenarioarbetet i Husby utvecklades i samverkan med Spånga Tensta och Rinkeby. En gemensam Kulturguide blir klar under hösten och presenteras i samband med årets Världsmusikfestival. Det lokala föreningslivet har deltagit i informationsaktiviteter inför valet i september. För att stödja föreningarna och ge dem kunskap om villkor för bidrag och studieverksamhet har vi använt framtidsmedel till att anställa en föreningssamordnare i stadsdelen. En seminarieserie och kartläggning av det lokala föreningslivet pågår.

Kunskaps- och erfarenhetsutbyte är viktigt för att utvecklingsarbetet inte ska stagnera. Vi har deltagit på ett flertal seminarier och konferenser som Urban Future, RESTATE och storstadssatsningens uppföljningsseminarier.

Rinkeby

(Ur lägesrapport från Rinkeby stadsdelnämnd)

Stockholms stad ingår i ett EU-projekt kallat Poseidon tillsammans med fem andra städer i Europa. Rinkeby stadsdelsförvaltning och Skärholmens stadsdelsförvaltning deltar som lokala exempel. Projektet går ut på att hitta strukturer och nya metoder för medborgarinflytande för den socioekonomiska utvecklingen i stadsdelarna. Projektet pågår under tre år och de sista månaderna som oktoberrapporten omfattar har goda exempel drivits som projekt.

Medel från storstadssatsningen används för att bl.a. delfinansiera insatser i samband med Poseidon. Bland de insatser som man lagt upp är att upparbeta plattformar gällande medborgarinflytande där Rinkeby har valt att satsa på att öka och förstärka den lokala utvecklingen med fokus på ungdomars roll och inflytande.

Ungdomsrådet i Rinkeby är ett led i detta utvecklingsarbete, vilket har medfört ett intresse och ökat deltagande när det gäller ungdomsfrågor i området.

Idag är ungdomsrådet en remissinstans åt den lokala nämnden samt en organisation som visat sig vara en viktig resurs i området där man uppmärksammat och varit ett stöd för olika ungdomsprojekt i stadsdelen.

Kunskaps- och erfarenhetsutbytet är viktigt för att utvecklingsarbetet ska kunna fortgå i stadsdelen. Satsningen har inte bara inneburit en ökad möjlighet lokalt men också tillsammans med Poseidon även ett bredare erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan områden ute i Europa med liknande behov.

Tensta

(Ur lägesrapport från Spånga-Tensta stadsdelnämnd)

Några åtgärder inom storstadssatsningen har fortsatt 2006. En del åtgärder som tidigare avslutat sin finansiering genom storstadssatsningen har fortsatt med annan finansiering. Exempelvis Lunda Nova näringslivscenter.

Särskilda språkutvecklingsåtgärder

- Seminarier och dialog med Centrum för tvåspråkighetsforskning och med Stockholms universitet för pedagoger inom förskola och grundskola i språkutvecklande arbetssätt. En broschyr har också tagits fram om språkutvecklande arbetssätt i stadsdelens förskolor och skolor (juni 2006).
- Språkutveckling är ett prioriterat område i våra förskolor och grundskolor och språkutvecklingsansvariga pedagoger har regelbundna inbokade möten med stadsdelens samordnare för språkutvecklingsområdet. Samordnaren är en länk mellan fältet och Barn- och ungdomschefen. Denna organisation möjliggör kontinuitet och prioritering av stadsdelens språkutvecklingsarbete/pedagogiskt utvecklingsarbete.
- Flera åtgärder inom Målområde 2 har kunnat fortsätta genom finansiering från Stockholms stads kompetensfond. Satsningen på kompetensutveckling inom området språkutveckling för pedagoger inom förskola och skola är ett prioriterat område.
- En åtgärd som finansieras med medel från kompetensfonden och medfinansiering från avdelningen för Barn och ungdom är kompetensutveckling för pedagoger 5p i Entreprenöriellt lärande i samverkan mellan Lunda-Nova näringslivscenter, Lärarhögskolan och Barn och ungdom.

Medborgarkontoret

Medborgarkontoret är ett offentligt servicekontor där medborgarna erbjuds information och vissa tjänster i kommunala, landstingskommunala och statliga frågor.

Storstadsmedlen har varit avgörande för att kunna bibehålla kvalitén och fortsätta utveckla Medborgarkontoret. Vi har kunnat tillmötesgå och genomföra olika uppdrag som har kommit till oss och förbättra kontorets mottagnings-/ besökarmiljö. Arbetsmiljöinsatser har kunnat genomföras.

Under hösten 2006 planeras kompetenshöjande verksamheter. Arbetsmiljöåtgärder har vidtagits.

Medlen har hittills använts till löner, kompetensutveckling, utveckling och förbättringar av den fysiska besökar- och arbetsmiljön.,

Rågsved

(Ur lägesrapport från Vantörs stadsdelnämnd)

Ett fåtal projekt som finansieras inom ramen för storstadssatsningen pågår under 2006.

Till den kategorin hör "Somalisk Catering" och "Drogfria flickor i Vantör och vägledarna".

Projektet "Lugna Gatan". avslutades under 2006, och den framtida finansieringen är i dagsläget oklar.

Projekt som under 2006 inte finansieras inom ramen för storstadssatsningen är implementerade i stadsdelen och finansieras inom ramen för stadsdelens ordinarie budget eller med externa medel.

Dessa projekt som avrapporterats i oktoberrapporten för 2005, är projekten; "Skapa resultat", "Språkprojektet", Mobilisering och kompetensen" och "Breddad ungdomsmottagning"

Skärholmen

(Ur lägesrapport från Skärholmens stadsdelnämnd)

De sista resterna av storstadssattningsmedlen 250 tkr som fanns kvar 2005 har använts till förstärkning av det lokala brottsförebyggande rådet i form av en extra resurs i skolorna som arbetar förebyggande bland ungdomar. Från och med juni 2005 har inga aktiviteter inom storstadssatsningen utförts.

Implementering

Insatserna inom förskolor/skolor som gäller barns språkutveckling har utvecklat nya metoder och en större medvetenhet hos pedagogerna när det gäller att arbeta med barn som har annat modersmål än svenska. De flesta insatser fortsätter inom ordinarie verksamhet och/eller inom kompetensfonden och stadsdelsförnyelsen.

Jobbcentrum har etablerat varaktig samverkan med både andra stadsdelsförvaltningar och med statliga organ som Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Idag har SFI-skolan ett mer flexibelt arbetssätt än tidigare. Kommunala arbetsmarknadspolitiken har hittat arbetsformer för samverkan med Arbetsmarknadsverket och AF. Ett gott samarbete har utvecklats genom storstadssatsningsarbetet och arenor har öppnats för samverkan över gränser mellan olika myndigheter.

Många insatser som handlat om metodutveckling fortsätter inom ordinarie verksamheter.